359 Универзитетска библиотека
Булевар Револуције 71

24 ДЕЦЕМБАР
ГОДИНА XVII
БРОЈ 28

НАРОДНИ СТУДЕНТ

НЕДЕЉНИ ЛИСТ БЕОГРАДСКИХ СТУДЕНАТА

Читајте у овом броју:

ЈЕДИНСТВО СУДБИНЕ — на другој страни
АРТИКЛИ У ТАЈНОСТИ — на трећој страни
„ПРОЛОМ“ — на четвртој страни
ДЕБАТНИ КЛУБОВИ — на петој страни
ЈАДИ МЛАДОГ ПИСЦА — на шестој страни

Саветовање руководећег актива СКЈ на Универзитету

Једина привилегија комуниста је у томе да буду тамо где је најтеже

У суботу одржано је саветовање руководећег актива Савеза комуниста на Београдском универзитету. Задатак саветовања био је да у светлости анализа и одлука Шестог конгреса Партије — полазећи од конкретних прилика на нашем Универзитету и великим школама сабере позитивна искуства и кроз анализу досадашњих слабости одреди конкретне мере и конкретне задатке на које ће усмерити своју активност сви комунисти на Универзитету. Дискусија се водила око неколико централних питања: шта да предузму и на какав начин да се боре организације Савеза комуниста, посебно наставничке, за решење низа школских проблема као што су: подизање Универзитета на виши научни ниво, одгајање младог научног кадра, борба против појаве каријеризма и безпринципијелности код појединих чланова Савеза комуниста на Универзитету.

У послеподневном наставку дискусија се је водила око тога како треба да раде чланови Савеза комуниста, где је место њихове делатности. Анализирајући нашу активност у последњој години дана показало се је да има један број таквих чланова организације који сем присуства на састанцима не раде ништа друго. На Универзитету и великим школама постоје многобројни клубови и друштва, али је број њихових чланова комуниста веома мали. Полазећи од тога како је Шести конгрес одредио улогу и место Савеза комуниста у нашем данашњем развитку, јасно је да је место комунистима управо у таквим друштвеним организацијама, клубовима и друштвима.

Дискутанти су били сагласни у томе да ће се у процесу једне такве борбе за јачање наших организација, против појава малограђанштине и других некомунистичких особина, а кроз низ напора да Универзитет заиста постане установа која ће ићи у корак са нашом стварношћу, издвојити они људи који немају потребне квалитете да буду комунисти, који су случајем или из других побуда постали чланови Савеза комуниста. У једном процесу такве борбе они ће отпасти из наших редова, а то може наш Савез учинити само морално чистијим, јачим и оперативнијим за извршење крупних задатака који стоје пред нама.

На саветвању је било речи о још једном крупном задатку, наиме о изучавању конгресних материјала. Досадашњи резултати показују да је већина наших организација правилно пришла овоме задатку, јер су кроз изучавање ових материјала биле сагледане слабости у нашем раду и предузимане потребне мере да се оне отклоне.

Саветовање је донело одлуку да се слични састанци одрже на факултетима и да гесло у нашем будућем раду буде оно што је друг Тито подвукао на Конгресу — једина привилегија комуниста је у томе да буду тамо где је најтеже.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ЗДРАВСТВЕНО-ПОТПОРНОГ УДРУЖЕЊА

Здравље студената ПРВА БРИГА УДРУЖЕЊА

Ми, послератни београдски студенти, често не можемо ни да замислимо да би уопште и могло бити друкчије него: кад оболимо — да се јавимо у своју Студентску поликлинику и тамо добијемо бесплатну лекарску помоћ, будемо упућени специјалисти или у студентско одмаралиште, опоравилиште или лечилиште уз минималну или чак никакву наплату итд. Ми то сматрамо природним и често се уопште и не бавимо тим размишљањима. А има студената у свету који немају ни делић овога што ми уживамо на пољу здравствене заштите. Ту недавно, испричао је преко нашег листа своје утиске из Белгије један наш студент. Када је тамо причао студентима о свему томе шта ми уживамо, наишао је на чуђење и дивљење. За њих је то само сан. А то је Белгија, индустриска развијена Белгија! А шта је тек у другим ,индустриски заосталијим, сиромашнијим земљама! Није случајно што се малте не сви они који дођу у Југославију с циљем да се упознају с њеном стварношћу интересују и за положај студената, пре свега за наше здравствено збрињавање, које је главно мерило за оцену положаја студената. На нашем Универзитету има им се шта рећи и показати.

Велики успеси у овој години

Недавна годишња скупштина Здравствено-потпорног удружења дала је слику и анализу здравствене службе. Неколико података осветлиће овогодишњи рад. Студентска поликлиника имала је ове године буџет од 73 милиона динара. Сав овај новац није утрошен, али ће до краја године бити утрошен. Та најважнија здравствена студентска установа извршила је од 1 јануара до 1 новембра ове године 42.675 општих лекарских прегледа; зубно оделење извршило је 21.488 интервенција. Амбуланта за инекције дала је у том периоду око 30.000 инекција. За исто време извршена су 8.454 рентгенолошка прегледа, а уз то и још 1939 рентгенографија. У лабораторији Поликлинике извршено је 7.239 анализа. Издато је 13.946 бесплатних рецепата, 1300 пари наочари итд. Такви резултати — како је установљено и на Конгресу Савеза студената Југославије — истакли су Студентску поликлинику на прво место од свих студентских здравствених установа у земљи.

Али, резултати на здравственом збрињавању тиме ни издалека нису исцрпљени. Делимично, они се могу сагледати и кроз рад студентских опоравилишта, лечилишта и одмаралишта. Студентско опоравилиште на Авали може да прими осамдесет студената, док оно на Златибору има 110 кревета. Исто тако за потребе оболелих студената резервисано је 85 места у лечилишту у Мојстрани. Кроз опоравилишта и лечилишта прошло је ове године укупно 2.200 студената. Услови су најповољнији. За боравак у опоравилиштима плаћају студенти на Авали и Златибору 2.200 динара, а за месец дана само 1800 динара, док само трошкови око исхране у тим одмаралиштима за месец дана износе око 6000 динара, а заједно са другим трошковима и до 10.000 динара. Поред тога Здравствено-потпорно удружење сваког месеца, на предлог Удружења Савеза студената по факултетима слало је ове године бесплатно сваког месеца у опоравилиште по четири студента и са попустом 50% по дванаест студената слабијег материјалног стања. Бесплатно је било на лечењу 1856 студената, од којих неки и у иностранству.

Запажено је међутим, да студенти најрадије одлазе у опоравилиште на Авали. Чак шта више ако не добију ово опоравилиште одбијају да иду на Златибор. То је донекле и разумљиво, јер потребе близине студената њиховим факултетима то захтевају. Савет за народно здравље ИО НО града Београда има намеру да уз финансиску помоћ студената у току идуће године подигне на Авали још једну зграду са капацитетом од стотину места. У том подухвату, у складу са новим системом здравствено потпорне службе, студенти би требало да учествују са милион динара, од чега пола милиона динара отпада на Медицинску велику школу и Техничку велику школу. Остала средства даће народна власт. Према предрачуну, изградња ће износити око 8 милиона динара. На тај начин и тај захтев студената — близина факултетима — биће остварен. Али, ни то није све што се чинило и што ће се чинити на стварању што бољих услова рада и живота студената. Довољан је кратак преглед упућивања студената у разна летовалишта у току ове године. Од Савета за просвету, науку и културу Владе НР Србије Удружење је за ту сврху добило 2,200.000 динара, па је са 200.000 динара упућена у летовалишта група студената — чланова Културно уметничког друштва „Бранко Крсмановић“ и са 250.000 динара Планинарско друштво студената. Преостали новац употребљен је такође у ту сврху. У јулу месецу упућено је на бесплатно летовање стотину, а у августу 260 студената. То су били најбољи чланови Савеза студената и бригадисти са радних акција, којима је био потребан пријатан одмор. Они су га добили у нашим најбољим

(Наставак на трећој страни)

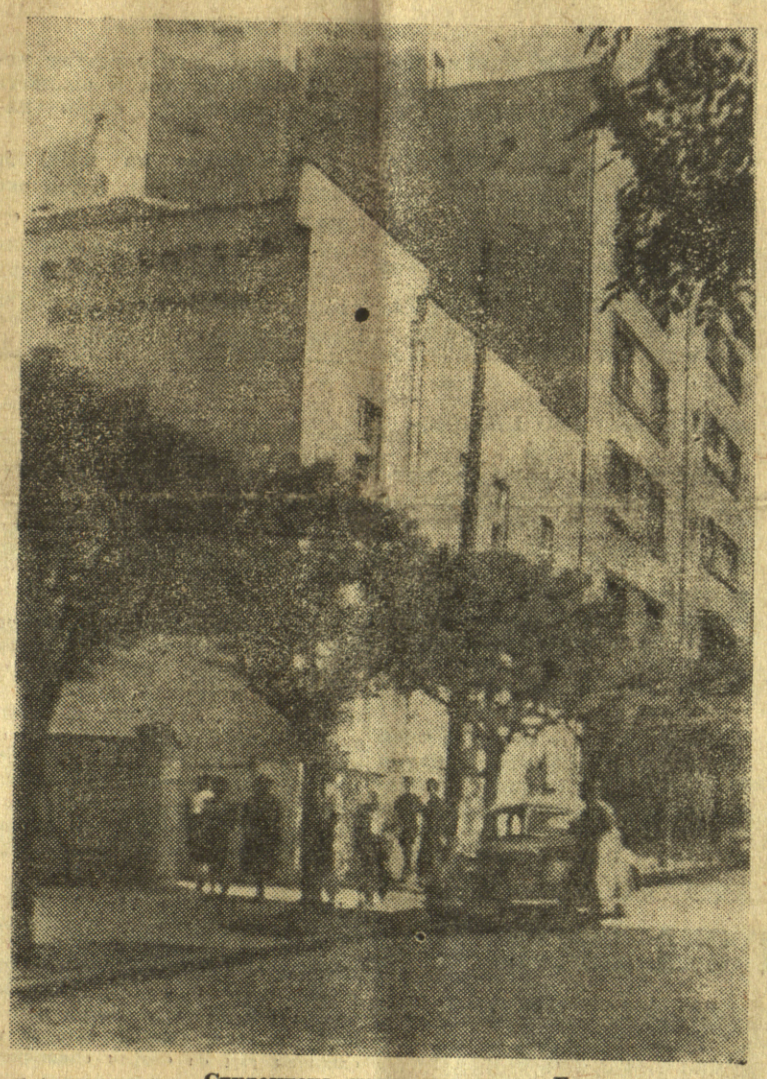

Студентска поликлиника у Београду

Дискусија о укидању секретаријата одбора удружења

Ветеринари поздрављају предлог правника

У прошлом броју „Народног студента“ од 17 децембра у рубрици „Писма редакцији“ — правници су покренули дискусију о укидању секретаријата одбора удружења студената. На крају чланка каже се да и друга удружења дају своје мишљење о овом питању.

Удружење студената ветеринарске медицине поздравља овај став правника, јер се из досадашњег рада нашег одбора, долази до истог закључка. Ми сматрамо да поред анализе рада секретаријата треба покренути и ширу дискусију о раду одбора, бираног тела које треба да покреће читаву делатност удружења. Ово у толико пре што су сва наша удружења још млада и немају довољно искуства.

Искуства у раду секретаријата су нам то најбоље показала у протеклој години. У одбору који код нас броји 25 другова постојала је подела на секретаријат и шири одбор, која је омогућавала да се известан број чланова одбора пасивизира, ослањајући се да ће то секретаријат да реши. При овоме се заборављало да су сви чланови одбора бирани подједнако са истим дужностима како је то правилима удружења предвиђено.

У овој школској години и поред тога што је одбор изабрао секретаријат код нас није одржан ни један његов састанак. Он постоји само на папиру, јер се сав рад одвија преко свих чланова одбора. Чак не знамо ко су нам све чланови секретаријата. Зато се солидаришемо са правницима да у свим правилницима наших удружења треба изменити избор секретаријата и ми ћемо у нашем Удружењу то и учинити. Такође предлажемо да „Народни студент“ поклони више простора за писање о раду одбора како би искуства једног факултета користила и друга удружења у окупљању људства и спровођењу свих задатака. Поред тога не би било лоше, у колико за то има очуваних материјала, да се пише о раду наших предратних студентских удружења и одбора јер верујемо да би смога искуства могла и данас користити.

Р. Ђ. студент ветерине

Са дискусије о нацрту Уставног закона на Правном факултету

ВИШЕ ПОШТОВАЊА ПРЕМА ПРОФЕСОРИМА

Дебатни клуб Правног факултета организовао је у прошлу среду дискусију о нацрту новог Уставног закона, коме је присуствовало 120 студената.

Студент Јоњић Никола дао је базу за дискусију својим кратким излагањем и заступао мишљење да није правилно одређен принцип гласања у Већу народа, наиме, принцип половина плус један. По његовом мишљењу овакав начин гласања не обезбеђује равноправност република, те би требало да се уведе принцип квалификоване већине.

После његовог излагања развила се прилично једнострана дискусија. О питању које је поставио референт дискутовало је више другова. Осврћући се на ово мишљење проф. Лукић је истакао да се не може говорити о демократији уопште, не водећи рачуна о приликама и времену. Најдемократичније би било укинути државу — рекао је он — али сигурно је да ни један од нас не заступа то мишљење. Оно што је принципијелно важно код овог питања јесте чињеница да су све републике — тиме што шаљу исти број посланика у Веће народа — учињене подједнако јаким и подједнако политички утицајним. Сем тога — а ово су истакли и остали дискутанти — интереси наших народа не разилазе се да би могла постојати бојазан за неки сукоб између наших република.

Питање о карактеру Већа произвођача, о томе да ли је оно политички или економски орган радничке класе, или и једно и друго, и да ли оно претставља зачетак из кога ће се развити асицијација слободних произвођача, изазвало је такође живу дискусију.

Код овог питања дискусија је прекинута и наставља се данас.

Желимо овде да укажемо на једну рђаву појаву. Ми смо се до сада уверили безброј пута да је веома корисно када наши професори присуствују оваквим скуповима и дискусијама. Међутим, њима се не указује довољно поштовање. Нико не захтева од наших студената да се сагласе са мишљењем које он сматра погрешним. Али се ми не можемо помирити ни са појединцима који у оваквим дискусијама не бирају тон ни речник. А такав је пример био на овом састанку дебатног клуба.

Ф.

Основана је дружина феријалног савеза студената ветерине и наставника

Преко три стотине чланова дружине феријалног савеза Ветеринарског факултета присуствовало је прошле недеље својој оснивачкој скупштини.

Припреме за оснивање ове дружине почеле су још почетком овог семестра. Удружење овог факултета формирало је Иницијативни одбор који је све до рада скупштине вршио упис студената и наставника, упознавао чланове са циљевима и задацима ове нове организације.

На скупштини после одржаног реферата развила се жива дискусија. Тада се видело да за ову организацију постоји велико интересовање. Већина дискутаната истакла је да се на једном од следећих састанака дружине расправља питање материјалних средстава и организовања приредбе.

Скупштини је присуствовао и велики број наставника београдских средњих школа, централног и градског одбора феријалног савеза.

Ј. Д.

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Одличан почетак

У настојању да створи што повољније услове за развијање забавног и друштвено политичког рада, Удружење савеза студената Филозофског факултета учинило је веома значајан корак у том правцу отварањем просторија друштвеног клуба. Овим су студенти добили могућност да пријатно проведу који час одмора уз радио апарат или партију шаха. У друштвеном клубу студенти ће имати на расположењу дневну штампу, књижевне часописе и друге публикације као и могућност да гледају краткометражне филмове за што се управа клуба већ побринула, тако да ће већ 24 децембра бити приказан први филм из области рада организације Уједињених нација. У просторијама клуба студенти су 23 децембра могли да чују Бранка Ћопића који је говорио о „Пролому“. Просторије клуба, које се налазе у мензи Филозофског факултета, биће отворене сваког дана од 16 часова, а четвртак и субота су дани одређени за одржавање приредби које ће организовати поједине групе Филозофског факултета. Прву приредбу даће романска група већ 26 децембра са извођењем програма на француском језику.

Управа клуба је изгледа веома озбиљно пришла организовању рада. То се уосталом могло видети из припремљеног програма за малу свечаност поводом отварања просторија, одржаној у недељу, у коме су учествовали као извођачи прва Југословенског драмског позоришта Марија Црнобори, затим прваци Београдске опере Милица Миладиновић и Бранко Пивнички, као и део хора ЦДЈНА. Ова мала свечаност је веома успела, а студенти су се топло захвалили нашим уметницима на израженој спремности да помогну рад клуба.

Састанак у Централном одбору Савеза студената

У уторак 16 о. м. у Централном одбору Савеза студената Југославије одржан је састанак Међународног одељења са руководиоцима међународних одељења универзитета из Загреба, Љубљане, Скопља, Сараје ва и Београда. На састанку се ра справљало: о раду међународних одељења, међународних клубова, публикација, везама са иностранством и размени са другим универзитетима, прихватним центрима, програму путовања за 1953 годину, о међународним организацијама медицинара и економиста итд. На састанку Цeнралног одбора поднесен је кратак извештај о претстојећој интернационалној конференцији студентских у нија у Копенхагену.

ЗАСЕДАЊЕ МСС У БУКУРЕШТУ

Јединство судбине

Почетком септембра у Букурешту је одржана такозвана „Конференција јединства“ коју је припремио просовјетски Међународни савез студената (МСС). Циљ конференције је био да скупи све националне уније које су иступиле из МСС или никад нису ни биле његове чланице. Као што је већ објавила наша штампа конференција је пропала. После конференције одржан је Савет МСС. Ради илустрације доносимо неколико цртица из Букурешта.

КОМСОМОЛСКА ЗНАЧКА НА ПЛАКАТИ

Ови састанци МСС спадају у низ оних лакејских, вештачки припремљених скупова, где се пропагирају империјалистички циљеви совјетске политике. У резолуцији се каже: „први и најхитнији захтев студената је захтев за миром, који претставља услов без кога се ни један други захтев не може остварити“.

Али о каквом се миру ради? Наравно реч је о „миру“ кроз пакт пет великих сила, кроз поделу на интересне сфере. Ништа ново. Овде је занимљивије нешто друго. На овом заседању МСС совјетској делегацији се давао већи значај него икада раније. Дискусија о разним питањима била је врло уопштена све док Руси не би дали тон. Совјетски предлози су прихваћани без коментара, иако су често били потпуно супротни правцу претходне дискусије. На пленарној седници свега једном се аплаудирало стојећи. Јасно. Овације су биле упућене „свечаној беседи“ главног совјетског делегата Кочемасова.

У Букурешту је издата нарочита плаката у вези Савета МСС. Увећана копија плаката доминирала је у фоајеу сале изложбеног павиљона у којој је заседао Савет. На њој су насликана три студента руку под руку: један Кинез, један Црнац, и један бели младић који је био у центру нешто напред и виши од осталих. Белац је носио црвену машну и значку Комсомола. Није тешко препознати. Нико други него расни Великорус, припадник „совјетског народа“.

Британска делегација је ово питање схватила као истицање једне организације и покренула га пред Саветом. Питање је изузето, пошто тобоже ствар не спада под компетенцију МСС, него Румунске омладинске организације.

„БУДУЋИ ЗАДАЦИ“

Још пре састанка Савета на Извршном комитету британски делегат Томсон је затражио да се у дневни ред унесе тачка „Односи са Савезом студената Југославије“. Предлог није прихваћен, али је Береану (вршилац дужности претседника МСС) додао да се може о томе расправљати под првом тачком дневног реда. Доцније је прихваћено да се предлог размотри под другом тачком.

Делегација Шкотске уније студената предложила је да се оснује комисија која ће посетити Југославију и уједно видети да ли су услови такви да се ССЈ може примити у чланство МСС. Шкотски предлог био је одбачен. Подржали су га једино Британски и Јужноафрички савез студената. Покушај Јужноафричке делегације да покрене другу резолуцију о југословенском питању одбијен је као непроцедуалан.

„Будући задаци“ МСС, између осталог, укључују „солидарност са студентима Шпаније и Југославије који пате под фашистичким режимом“. Совјетски агенти из МСС на југословенском питању показали су своје право, сателитско лице. Њихови маневри нису успели. Студентске уније из многих земаља (Британија и друге) напустили су МСС, који данас обухвата само студентске организације из информбироовских земаља.

ЧЕТРДЕСЕТ ИЗЈАВА

Дискусија о првој тачки се састојала од четрдесет изјава. Већина ових славопојки „свесно и једнодушно“ је подржавала прошле, садашње и будуће акције Секретаријата и Извршног комитета МСС. Говорници земаља „народне демократије“ опширно су се бавили „срећним животом“ својих народа, који је контраст „тегобној егзистенцији“ у другим земљама. Говорници који симпатишу МСС, али нису из сателитских земаља понављали су исте теме само обрнутим редом. Таква репетиција трајала је цела два и по дана.

ЗАХВАЛНОСТ ГРОМАНУ

Делегација Јужне Африке предложила је, поред осталог, да се изрази и изгласа захвалност за рад бившем претседнику МСС Јозефу Громану (Чехословачка). Спе до ове изјаве, трећег дана саветовања, Громаново име се није спомињало. Чехословачка делегација одмах је тражила да се предлог пренесе на редакциону комисију што је прихваћено.

У редакционој комисији Јужноафрички савез је подржао свој предлог. „Делегат“ Републике Шпаније успротивио се и упитао да ли Јужноафричка делегација жели да се МСС претвори у агенцију за захваљивање. Чехословаци су предложили да се о овом питању не предузима даља акција, што је усвојено...

Тачно. О том питању побринуће се чехословачка полиција, јер је Громан смењен и налази се у затвору. Румунски делегат Береану је изабран за новог претседника МСС, док и њега као и Громана не стигне иста судбина, док и њега не згази бели човек са комсомолском значком.

Кроз универзитете у свету

АУСТРИЈА:

СТУДЕНТ — РАЧУНСКО ЧУДО

Ханс Еберштарк, 24 године стар, студент из Беча проглашен је за ново људско рачунско чудо. Њему је потребно само осам минута и шеснаест секунди да би запамтио низ од сто бројева. Еберштарк студира језике: енглески, кинески, ђурђијански, узбечки и албански. Он намерава да пише докторску дисертацију о негро-енглеском који се говори у Холандској Гујани. У одговору на питање како је открио свој таленат, он одговара: желео сам заборавити девојку. Вежбање памћења са цифрама био је најбољи лек за заборав.

(Special report E. S. M.)

ФРАНЦУСКА:

ПРИПРЕМА ОПШТЕГ ШТРАЈКА

Национална унија студената Француске припрема генерални штрајк свих француских студената. Циљ штрајка је да скрене пажњу јавности на хитне потребе државних кредита за градњу студентских домова и субвенција за студентске ресторане. Само у Паризу за студенте је нужно 10.000 соба. Студентски ресторани послују са дефицитом од 13 франака по сваком оброку. Ако се државне субвенције не повећају, студенти ће сами морати да плаћају разлику или ће оброци бити лошијег квалитета.

Студенти сматрају да ће штрајк успети. У марту 1952 године они су штрајковали и побољшали студентско социјално осигурање.

(Le Monde, Paris)

БРОЈ СТУДЕНАТА

У Паризу је 29 новембра почела нова школска година. Број студената се незнатно повећао у односу на прошлу годину. У Паризу је уписано око 60.000 студената. Укупан број студената у Француској износи 145.000.

(Le Figaro, Paris)

ЗАПАДНА НЕМАЧКА:

ЕКСПЛОЗИЈА У ФИЗИЧКОМ ИНСТИТУТУ

Од експлозије у Физичком институту Универзитета у Марбургу тешко су повређена три студента и хемичар. Експлозија се догодила док се пробало претварање водоника у течно стање. Претпоставља се да је ваздух продро у апарат и да је гас проузроковао експлозију.

(Deutsche Studentenzeitung, Bonn)

ТУРСКА:

ТРИ УНИВЕРЗИТЕТА

Са становништвом од 21 милион Турска има три универзитета и четири високе школе: Универзитет у Анкари са око 7000 студената, Висока школа у Анкари 2.000; Универзитет у Истамбулу 13.200; Технички универзитет у Истанбулу 1600; Висока школа у Истанбулу 2.500; Висока комерцијална индустриска школа у Смирни 650 и Рударска школа у Загулдеку са 113 студената. У свим овим установама у Турској укупно има око 27.400 студената.

За преко 17.000 инстанбулских студената постоје само два студентска дома, која могу да приме свега 150 станара и то по осам у сваку собу.

(W. U. S., Geneva)

МЕЂУНАРОДНЕ ВЕЗЕ:

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ КАТАЛОГ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА

Интернационални каталог докторских дисертација у друштвеним наукама које су написане између 1940 и 1950 године, али нису објављиване у овом периоду, сада су штампане под насловом „Тезе у друштвеним наукама“. Каталог садржи 3.215 теза и расправа које су примљене на универзитетима у 24 земље чланице УНЕСКО од 1 јануара 1940 до 31 децембра 1950 године. У каталогу је текст на енглеском и француском језику који објашњава критериј и методе у сређивању материјала. Књига од 236 страница подељена је на десет глава према одговарајућим најважнијим гранама у друштвеним наукама. Предговор укључује и објашњење о захтевима који се постављају кандидатима у одбрани докторске дисертације у различитим земљама.

(U. N. E. S. C. O. News, Paris)

Из сателитске стварности

СТАЉИН — У ШКОЛСКОМ ПРОГРАМУ

Пет и по хиљада универзитетских професора, предавача и просветних радника ангажовано је на свим мађарским универзитетима и високим школама за препричавање и тумачење Стаљиновог најновијег чланка и материјала са Деветнаестог конгреса СКП(б). Ова мера се сада проширује и на средње школе. По свим разредима организује се свакодневно извештавање о писању дневне штампе, управо оног њеног дела у коме се обрађују поједине „нове поставке“ садржане у последњем Стаљиновом чланку. (Југопрес)

ВАЖНА ДУЖНОСТ МАЂАРСКИХ АКАДЕМИКА

На иницијативу ликовне секција Мађарско-совјетског друштва, будимпештанској Академији наука поверен је један заиста несвакидашњи задатак: од ње се тражи да пронађе доказе утицаја руске ликовне уметности на Мађарску, као и њихове везе у прошлости. Ма да је мађарским академицима, као и мање ученим Мађарима, потпуно јасно да утицај те врсте никад није постојао, они су већ приступили „послу“ који треба да обухвати читав период од доласка Мађара у Подунављу до данас.

Пошто се „докази“ ове врсте тешко могу исконструисати и поред врло ревносног заобилажења чињеница, у Будимпешти се ради и на „доказивању“ посредног утицаја руског сликарства: оно је тобож утицало на неке западне сликаре који су, са своје стране, вршили утицај на мађарске. (Југопрес).

НОВО МЕРИЛО ПАТРИОТИЗМА

Образложења која се пружају чехословачком становништву за инсистирање на потреби учења руског језика доживљују у тој земљи необичну еволуцију. Још пре три године као главни и једини разлог навођена је потреба за бољим упознавањем с тековинама Совјетског Савеза. Тај разлог данас више није помодан.

„Руски језик — рекао је члан чехословачке Академије наука Травничек на недавно одржаној општедржавној конференцији о значају руског — достојан је да постане наш други матерњи језик...“ Зато је за Травничека „учење руског мерило патриотизма и оданости сваког појединца своме народу“.

Конференцији на којој је академик Травничек изнео ово мишљење присуствовали су, поред чланова чехословачке владе, и многобројни совјетски делегати на челу с академиком Виноградовом. (Југопрес)

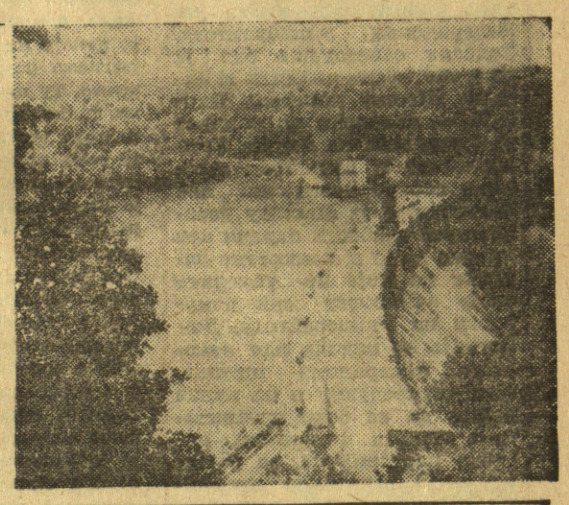

Велика брана код Вервијеа где су и наши студенти овога лета били на пракси

Кроз наше универзитете

ЗАГРЕБ

Др инж. Вернер објаснио студентима архитектуре своје нове конструкције

У оквиру стручног клуба студената архитектуре одржано је прошле недеље врло интересантно предавање др инж. Ота Вернера. Овај наш познати стручњак који је пројектовао и извео потпуно нове конструкције на индустриским халама творнице „Раде Кончар“ и Железаре Сисак изнео је на врло занимљив начин основне принципе на којима се оснива његова конструкција.

Стручни клуб намерава приредити још неколико оваквих предавања, где ће предавачи бити стручњаци из привреде.

Још исте недеље приређена је екскурзија у Железару Сисак, где су студенти IV године архитектуре разгледали индустриске објекте уз тумачења професора инж. Бакрача и инж. Глогоље, те самог пројектанта д-р инж. Вернера.

(Из „Студентског листа“ — Загреб).

СА ГИТАРОМ ОКО СВЕТА

Типичан холандски пејсаж

Пре три и по године, две Холанђанке, студенткиње, из Амстердама кренуле су на необичан пут. Њихова идеја је: пропутовати цео свет, упознати друге земље, народе и њихове обичаје, а после о томе написати књигу. До сада су обишле петнаест земаља Европе и Африке. На путу им је убрзо нестало новаца. Нису хтеле да се врате. У свакој земљи приреде два-три концерта, свирајући на гитари, прикупе нешто новца а онда опет даље.

У Југославију су стигле преморене са намером да се врате у Холандију, али их је пријем у нашој земљи, гостопримство и љубазност на коју су наишле, одушевило и дало им потстрека за даље путовање.

— Ако неко од ваших студената зажели ићи у Холандију, наши ће на исти начин настојати да вам узврате љубазност и гостопримство које сте нам указали, изјавиле су оне на поласку за Грчку.

ЗА НАШЕ СРЕДЊОШКОЛЦЕ

Економски факултет

Свако од нас познаје многе редове. Оне који се повијају кад јурне тролејбус, оне који се на биоскопским улазима претварају у општу гужву, оне у којима се читају спортске странице и чији сваћајац нарушава тешком катастрофом и тако све до правног факултета где се студент безобзирно пробија између гвоздених шипова да би се некако докопао малог отвора на шалтеру.

Овај ред у коме су се читале спортске странице и показивали индекси на шалтеру није био такав, он се разликовао од осталих редова. То је био дуг ред, исчезавао је полако али његов изглед није нико нарушавао. Био је то савршен ред са својим специфичним обележјем, ред студената економског факултета. И наравно сваки ред, сваки факултет има своје обележје. За правнике кажу да много причају, носе шешире и кишобране, медицинари носе беле мантиле испод капута, техничари велике ленјире, филозофи су увек горди, а за економисте кажу да су увек скромни и умерени. И заиста то је њихово обележје које се преноси с генерације на генерацију.

Многи који долазе на економски факултет неверују да се о њима мисли тако. Тек касније се брзо у то увере. Овај ред сачињавали су студенти који су тек ове године дошли на економски факултет.

Зар је могуће да од сто седамдесет студената колико их је дошло ове године има и таквих који нису желели да дођу на овај факултет. Сигурно да је било међу њима оних који су помишљали: економски факултет је за оне који су завршили трговачку академију, који познају статистику и финансије. И наравно сваки факултет има предмете где ће многи студенти застати. Анатомија, политичка економија, математика, статистика срушиће многе. Зар статистика и финансије на овом факултету неће многе забринути, зар она није тако досадна и сувопарна, зар ту нема ништа друго сем голих цифара?

Ова помисао многих који су дошли овамо није била тачна. Финансије и статистика су само мали део онога што се на овом факултету проучава. Можда је испочетка тешко неке разуверити у то, јер први час за оне који су дошли ове године почео је статистиком. Зар је то тако важно, можда су други професори били заузети и тако је било најпогодније за распоред? Можда ће у наредним годинама распоред бити друкчији. Крајем друге године престаје изучавање статистике. И тад је свим онима који су је изучавали јасно да је то наука. Место статистике почиње изучавање финансија али и то није све. Економски факултет траје четири године и за то време (осам семестара) траје изучавање политичке економије. Али и то ни је крај. Ево шта се све изучава на економском факултету.

На првој и другој години изучавају се углавном општи предмети као економска географија, право ФНРЈ, привредна математика, привредна историја ФНРЈ и технологија. Овим се завршава први део студија и почиње изучавање стручних предмета као Економике пољопривреде са задругарством, Финансија, Организација и пословање привредних предузећа, Анализа биланса затим из Економике ФНРЈ индустрија и трговина, Организација кредитних предузећа, Организација и економика индустриских предузећа, Планирање народне привреде и Спољне трговине.

И на крају по завршеном диплом ском раду студенти одлазе као стручњаци у разна привредна предузећа. Многи од њих постају у тим предузећима прави њихови стручњаци — старатељи. Многа имена студената са овог факултета биће урезана на вратима различитих предузећа.

Д. П.

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Психолошка група

Примена психологије као експерименталне, практичне науке постаје све већа. У развијеним индустриским земљама поједина предузећа имају своје психологе који се баве проучавањем услова рада и распоређивањем радника према њиховим психичким способностима на разна радна места. Та практична, индустриска психологија данас се толико развила да у САД на њу отпада већи део научних психолошких публикација. Још много раније психологија је нашла своје место у медицини као психопатологија бавећи се тачно одређеном облашћу психичких функција. Поред овога психологија у основи служи и највише налази своју примену у процесу васпитања.

Експериментална психологија се код нас није још довољно развила тако да за сада за свршене студенте психологије и није у перспективи рад у институтима или предузећима. Свршени студенти психологије углавном ће бити професори психологије у гимназијама и учитељским школама.

Психолошка група на Филозофском факултету у Београду отворена је 1950 године тако да су најстарији студенти уписали тек пети семестар. Рад студената креће се углавном, поред предавања, кроз практичне вјежбе и решавање конкретних психолошких проблема као задатака које дају професори или асистенти. Даље, студенти се упознају са руковањем разним апаратима који су неопходни за рад психолога практичара. Семинарски радови су обавезни али тек од петог семестра и имају карактер истраживачких радова тако да не третирају већ решене психолошке проблеме.

Студије психологије трају осам семестара. Поред физике, анатомије, физиологије, биологије, логике и историје филозофије, као општих предмета, слушају се и дечја, општа и педагошка психологија, затим психологија рада, психопатологија, зоопсихологија итд. Ови предмети упознају студенте са свим гранама психологије као науке, а специјализација долази у седмом и осмом семестру кад студент из неке специјалне области бира дипломски рад.

За студенте психологије необично је значајно познавање једног страног језика, нарочито енглеског, јер је већи део стручне литературе на енглеском, док је преводилачка делатност прилично ограничена, као и домаће публикације, тако да у земљи немамо ниједног психолошког часописа.

Писма редакцији

Из рада удружења студената у унутрашњости

Акција удружења у Параћину

У интересу рада и међусобног упознавања удружења студената из унутрашњости упознаћу вас са искуствима овог Удружења.

Удружење је основано јула месеца ове године. Потреба да се једно удружење оваквог типа формира код нас у срезу била је нужна. То се видно манифестовало на оснивачкој скупштини, кад је све студенте захватила жучна дискусија о томе које би све форме требало применити у акцијама које нам претстоје. Сви су били сложни да удружење треба популарисати и то активним деловањем у маси народа. Рад смо почели са предавањем о појму демократије на Градском народном универзитету.

Дошло се до закључка да треба масовно иступити и пришло се спремању једне приредбе којој смо дали назив „Шаљиво вече". Ма да је назив био весео, захтевали смо да тон приредбе буде достојан академског позива наших другова. Приредба је успела. Половина програма овог наступа била је проткана веселим сценама из живота наших грађана, где се кроз смех и шалу указало на лоше примере које би требало исправити. После овога наступа у граду је уклоњено низ пропуста. У предконгресном такмичењу организовали смо „Недељу студената" која ће постати традиционална у срезу. Програм ове „недеље" је обухватио предавања из области просвете, књижевно вече, приредбу, игранку и друго. Један овакав организовани наступ где је скоро сваки студент учествовао, јасно је показао колике су могућности ових удружења и колико је значајна њихова улога.

Највећа акција коју је ово Удружење извело, како по значају тако и по обиму, јесте припрема гостовања КУД-а „Бранко Крсмановић" у граду и срезу и изложбе сликарских и вајарских радова студената из Београда, Параћина и других. Гостовање КУД-а „Бранко Крсмановић" и изложбу наш град је топло поздравио и сматра се да је ово најуспелије гостовање једног оваквог друштва од ослобођења до данас. Изложбу је град поздравио као први успели покушај да се на изложби изнесу радови уметника почетника, као акцију која треба да пробуди код наших људи дубљи интерес за ову уметност. Нису ретке странице у књизи утисака да посетиоци изложбе бодре студенте и похваљују иницијативу за једну врсту овакве приредбе.

Неоспорно је да је било тешкоћа, па често и лутања у раду овог Удружења. Није се ретко дешавало да се по многим питањима дође у сукоб са појединим просветним радницима од којих смо искрено говорећи очекивали много већу помоћ. Није ретко био случај да смо због несугласица са просветним отсеком имали много тешкоћа у одређивању термина, гостовања других екипа и друго. А и сами први наступи били су тек пробе где су се многи пропусти провлачили. Међутим, све што се иде напред, њих је све мање. Овде хоћу да истакнем да је успех рада овог удружења, углавном плод одличне сарадње партиске организације среза и града с једне стране и читавог Удружења студената с друге стране.

Ово Удружење и даље ради, истина са ограниченим бројем студената, али сваким даном бележи све нове и нове резултате. У овом месецу радило је на уређењу свог клуба, где је већ сада отворило библиотеку и читаоницу. Иначе спрема се дочек Нове године у Параћину, где је ангажован читав ансамбл Градског позоришта и клуб културних радника. У плану за јануар идуће године претстоји покретање локалног листа у заједници са клубом културних радника.

Јован СТОЈКОВИЋ

Из Сремске Митровице

Појединци ометају рад удружења

Студентско удружење у Сремској Митровици послало нам је писмо о покушају Михајла Радосављевића, службеника у Среском синдикалном већу и руководиоцу културно-просветне секције да онемогући њихов рад. Због недостатка простора писмо објављујемо скраћено.

„Од свог оснивања наше Удружење наишло је на разумевање свих друштвених организација у граду и срезу. Већ током прошлог лета Удружење је показало прве резултате. Синдикална организација много је помогла тиме што нам је уступила на коришћење две просторије. У једној, мањој је стално седиште Удружења, а друга већа (када није заузета за потребе синдиката) у последње време користи се за играње пинг-понга и шаха. Мањи део наших студената стално борави у Митровици. Почели смо се припремати за зимски распуст са циљем да проширимо своју активност.

Међутим, цео наш рад покушава спречити једна, једина особа. То је Михајло Радосављевић службеник Среског синдикалног већа. Чим смо добили просторије он је негодовао што су уступљене студентима. Док су се остали синдикални руководиоци интересовали за рад Удружења и настојали да му помогну, Михајло нам је одмагао. Пред прву студентску приредбу уценио је одбор Удружења за салу и чинио све да нам се одузму просторије. Крајем септембра послао је по послужитељу службени акт у студентске просторије у приземљу, којим је ставио Удружењу разна ограничења. На акту је стајао његов потпис.

Сваки ситнији недостатак појединих наших чланова, а којих је било (нпр.: негашење светла, „свирање на хармонијуму" итд.) злурадо је бележио и скупљао да би у погодном моменту спречио рад Удружења. Ових дана је то и покушао. Кад никог није било у просторијама нестао је сто за пинг-понг. Радосављевић је изјавио да је власник тражио и однео сто. Али то није одговарало истини. Сто је узео на своју руку сам Михајло, сакрио га и закључао, иако је сто привремено у поседу Удружења. Њему је било јасно да се студенти, без стоног тениса, шаха и других могућности за разоноду, неће скупљати у незагрејаним просторијама." И до данас сто лежи под катанцем.

Када су наш претседник и три члана управе дошли за објашњење, он се према њима дрско и некултурно понашао и на крају их избацио из своје канцеларије. Такав недругарски поступак огорчио је све чланове Удружења.

Михајло Радосављевић намерно избегава да се спор с њим расправи пред Градским комитетом. Постављамо питање докле ће он тако малтретирати наше Удружење. Ми захтевамо да се он у томе спречи и да нам се омогући несметан рад".

ЗДРАВЉЕ СТУДЕНАТА — ПРВА БРИГА УДРУЖЕЊА

(Наставак са прве стране)

летовалиштима у Дубровнику, Херцегновом, на Хвару, у Сплиту.

Нови задаци и подухвати

Могло се очекивати да ће, после тако огромних резултата здравствене службе дискусија на годишњој скупштини бити површна и да ће скупштина Здравствено-потпорног удружења заобићи здравствену службу, задовољавајући се досадашњим успесима. Међутим, није било тако. Скупштина је анализирала читав досадашњи рад здравствене службе. Показало се да је потребно још доста рада па да здравствена служба потпуно задовољи потребе свих студената.

У својој речи у дискусији др. Чеда Милашиновић изнео је занимљиво и не без своје повезаности са општом проблематиком наших студентских организација, питање једног слоја, како бисмо их могли назвати, „свилених студената". То је група оних, који, изгледа, само брину бригу о томе куда би могли ићи на одмор или летовање. Њихови картони у поликлиници, мада су они потпуно здрави редовно су пуни лекарских забелешки о томе да им одмаралиште није потребно. Ништа њих не жени. Сваког месеца јављају се они поново са захтевом да буду упућени у опоравилиште, у нади да ће им једном ипак успети. Поликлиника ће их и убудуће упорно одбијати, кад год се установи да им одмор није неопходан. На скупштини је било приговора Поликлиници што „дозвољава" да места у студентским одмаралиштима остају празна у већем делу године, зашто их ,наиме, не попуњава студентима.

Ми то питање морамо поставити друкчије. Није, на пример, без основе тврдња да студенти на овом пољу имају више него остали наши трудбеници. Може ли се омогућити, да та празна места, када она нису потребна студентима, буду уступана осталим грађанима, при одговарајућим условима? Свако друкчије постављање питања нема основа. Кога упућивати на одмор? Слој „свилених" свакако не, јер би то било беспотребно расипање новчаних средстава.

Али код тога мора се указати још на једну чињеницу. До сада су се организације Савеза студената ипак мало бавиле питањем здравствено потпорне службе. То је ишло преко одбора, а ретко кад је било предмет разговора читаве организације. Мислимо, међутим, да би било врло правилно кад би се припремили састанци удружења на којима би било речи и о тим редовним кандидатима за одмаралишта.Било би врло васпитно када би им се на састанку студентског удружења или секције указало на то да треба више да размишљају о томе колико они друштву дају, а колико од њега траже. Јер — то тврдимо дедуктивно — сигурно би се установило да се ту ради о слабијим студентима чије је залагање у организацији такође релативно, да и не говоримо о томе да таква склоност ка комоцији потиче из буржоаских и малограђанских породица. На другој страни, опет, такви састанци допринели би употпуњавању здравствене службе, њеном проширењу, јачању њене ефикасности. Много је студената који чак ни немају свој картон у Поликлиници, јер још нису тражили лекарску помоћ. Је су ли они сви здрави? Можда их необавештеност или нека скромност одвраћа од тога да затраже помоћ здравствене службе, која ради њих и постоји. Има дивних, ма да претераних примера, и они су изнесени на скупштини, да поједини студенти одбијају да пођу у одмаралишта, мотивишући то тиме, да има људи којима је то потребније. Треба времена да их се убеди да имају потпуно право и да треба да иду на бесплатно лечење. А сва та питања могу успешно решавати сама удружења студената, чиме ће се омогућити далеко боље функционисање читаве здравствене службе.

Такође претстоји и рад на побољшању функционисања самих студентских здравствених установа у склопу свих друштвених промена које наступају код нас. Доскора се свим тим установама руководило административно. Најпре су одмаралишта била под директним руководством републичких здравствених органа. Било је немогућно стицати прецизан увид у њихов рад. Затим су те установе прешле под руководство органа народног здравља и ИОНО Београда. Побољшање се осетило, увид у њихове проблеме постао је већи и бољи. Сада, у склопу читаве децентрализације која се спроводи на свим секторима нашег живота, треба постићи још и то да и саме студентске организације узму пуно учешће у решавању тих питања заједно са самим колективима тих установа. У Студентској поликлиници то је постигнуто. Сва питања решава Савет у којем су претстављени и студенти. Такође је било покушаја да се то спроводе и у летовалиштима. Било је доста успеха у томе, нарочито у летовалишту на Авали, где су се за добар рад летовалишта ове године бринули сви студенти који су тамо боравили. Али, било је и обратних примера, рецимо на Златибору, где је било довољно само једнодневно отсуство управника, па да се то одмах осети и на храни и на реду у одмаралишту.

Није случајно да жалбе у последње време на такве појаве бивају све чешће: студенти схватају своју дужност да сами управљају својим установама, да би што боље искористили средства која им наши трудбеници данас издвајају, да би се нашим народима по завршетку студија што боље одужили.

М. И.

Кроз наше ФАКУЛТЕТЕ

Природно-математички факултет

Једна неуспела дискусија

Дебатни клуб географске групе Природно - математичког факултета организује обично добре дискусије из разних области своје струке. Прошле седмице предмет дискусије требало је да буде књига нашег познатог економисте Маријана Хубенија „Нови распоред економских снага у свету након другог светског рата". Подручје економске географије света, обзиром на промене настале у светској привреди и у њеном географском распореду, пружа данас веома широке могућности за третирање најразноврснијих проблема. Међутим, дискусија на састанку дебатног клуба географске групе није регистровала расправљање о овој веома захвалној теми као потребни израз оправданог интереса студената географије. Цео састанак Дебатног клуба свео се на подношење три реферата који су се ограничили на шематско препричавање садржаја књиге, после чега је дискутовао један студент и професор који је указао на слабост састанка и садржај који су реферати и дискусија требало да имају.

Пољопривредни факултет

Активност КУД „Соња Маринковић"

Скоро у свим секцијама КУД „Соња Маринковић" рад је већ увелико отпочео; организован је и хор који свих дана почиње са редовним пробама. Фолклорна секција и народни оркестар су најактивнији у друштву. Ове секције су са успехом наступале у два маха пред фронтовцима Земуна као и пред студентима факултета на свечаној академији поводом Дана Народне Армије.

Курсеви Народне технике

Теоретски део је већ завршен, а ових дана завршава се и практична обука на курсевима ауто-мото и фото-аматера. За рад курсева студенти су били веома заинтересовани и похађао их је велики број студената: ауто-мото курс имао је око двеста слушалаца, а фото курс преко педесет. Студенти који су похађали курсеве марљиво су пратили теоретски и практични рад и очекује се да ће успех курсева бити потпун.

Филозофски факултет

Педагози дискутују

Четрдесет студената окупљених у филмску секцију Савеза студената Педагошке групе раде на проучавању васпитне улоге филма. Иако је васпитна улога филма несумњива и огромна, наши педагози недовољно користе филм у својој васпитачкој активности. Често је утицај филма стихијан и стихијно, чешће негативан него позитиван (што се не би могло приписати у грех толико филму колико недовољно активним просветним радницима).

Дискусија о филму „Један дан живота" која је премашила оквире филмске секције студената педагогије (око 70 присутних) покренула је низ интересантних проблема. У краћем излагању уметнички директор „Авала"-филма Родо Андрић кога су педагози били позвали, изнео је своје утиске о овом филму, повезавши их за рад режисера Емилио Фернандеза (Бисер, Рђаво вођена), успехе и неуспехе мексиканске кинематографије и проблем националног филмског израза који је у Мексику пронађен, а код нас, нажалост, још није.

У дискусији је дошло до сукоба. Два друга су заступала тврдњу да филм „Један дан живота" не може напредно да делује јер се пуковник Лусио Рејес капитулантски предаје уместо да се бори. Дискусија осталих подвлачила је драмску и психолошку оправданост свих ликова а такође и завршетак филма као једини могући истинити завршетак и сматрала је да је филм по своме деловању револуционаран. На крају је решено да се спроведе анкетно испитивање међу средњошколском омладином и тако експериментално установи васпитни значај овога филма. Дискусија још није завршена.

Филмска секција Педагошке групе намерава да покрене и ширу дискусију по теми „Васпитање и филм".

Д. МАК.

Правни факултет

Састанак научне групе криминалистике

Теме овог састанка су интересантни проблеми истраге. Први проблем је био „Трагедија детектива Вичера", који је врло приступачно разрадио професор криминалистике. Други проблем је из праксе „Проневера". Дискусија се водила око начина истраживања. Студенти су се стављали у улогу истражних органа, у улогу судије и износили како би они поступали у овом случају. Нарочито у другом случају — подвукао је друг Златоје Стојадиновић — мишљења сам да је истраживање било површно и да га је требало проширити. За одмеравање казне дискутанти указују: требало је узети у обзир и испитати начин живота окривљеног пре и после извршења кривичног дела, чему у овом конкретном случају није посвећена пажња. Ова научна група је као пракса студентима јер им омогућава да проверавају своја стечена знања на примерима из живота.

М.

МИЛИЈА ЂУРИЋ: Аутопортре

ЛИЦА У ПРОЛАЗУ

Артикли у тајности

Знам га док смо још били мали, док смо још рукавом брисали нос, играли кликера или заједно клечали у ћошку наше учионице, пуне мусаве деце, скамија и паучине. Џепови су му увек били пуни разних ситница које изазивају нечију радост: прашкама, разнобојним оловкама, клинцима од ципела, блокејима, пиштољима на каписле, једном речју свега. Кад би изашли на одмор или пошли кући он је отварао свој „дућан" мењао све то са нама, трговао. И није узалуд његова баба говорила да у њему има нешто трговачког и прорицала му да ће бити бакалин. Од када сам му продао очев ножић са седефастим корицама, због кога сам извукао батине код куће, дуго га нисам видео.

А ПОСЛЕ 16 ГОДИНА

Ред од десетак особа, гужва, људи пролазе, гурају се, осећа се мирис вруће ракије и топлих јела. Са нестрпљењем чекам да од касирке узмем бон за порцију шкембића. Савијам у руци педесетицу и мислим о десетом датуму, о Савету који ме стипендира и о стипендији коју ми тек тада издаје. Зврјање касе постаје све ближе. У том моменту прилази ми младић у монтгомери мантилу. Кожне рукавице вире из џепа, у руци држи плаве хартијице са зеленим печатом.

— Ви купујете за паре?

— Да, одговарам суво, а како бих, бадава не дају.

— Знам, али може и на бонове, поче да објашњава. Ове ресторанске бонове. Колега, ако би хтели дајте ми новац ја ћу вама бонове. Вредност је иста, динар за динар.

Загледао сам га, те очи које играју као на зејтину, лукави и снисходљиви осмех, црте лица, све ми се учинило познато. Па да...

— Миле јеси ли ти то? Тргао се на питање нагнуо се к мени и тајанствено ме упита.

— Одакле се знамо?

— Из основне школе. Зар ме се не сећаш?

— Да како не.

Узех од њега плави купон, и бон од касирке, вреле шкембиће и док сам стојећи јео Миле је стајао поред мене.

—Како живиш? запитах, јер га нисам видео толике године.

— Студирам и сналазим се, управо сналазим се и студирам. Видиш, за данас је план испуњен. Не волим да пребацујем норму. Лако се живи, ако умеш да се снађеш. Ја сам за три месеца девет месеци на годишњем одмору.

— Како? рекох зачуђено.

— Опет си тежак као и увек. Објаве, бонови, човече, добри људи, а ако треба и да се плати. Уомеш објаву за годишњи одмор и личну легитимацију дотичне особе, уплатиш код „Касине" 4.400 а добијем 10.800 бонова. Кад их замениш испред касе или за столом чиста добит је 6.400 динара. А две-три такве објаве доносе двадесетак сомова. То је најбољи начин, не волим да имам посла са келнерима и другим индивидуама, не даје ми се провизија од 30 од сто. За сада имам златан мајдан у „Касини" и другим угоститељским предузећима. Некад ти је било право чепркање препродавати улазнице, једва саставиш ништо за клопу. Овако сам за сада социјално осигуран: мотгомери, Укус кошуље и друге ситнице. Шта да ти причам.

— А шта ћеш ако ти извор пресуши?

— Лако ћу. Прелазим оквире наших граница. Везе су успостављене. Отварам филијалу у доларском подручју. Артикли су за сада у строгој тајности. У пројекту су громби капут, енглески штоф, радио апарат и све што је потребно културном човеку. Уосталом срешћемо се, чућеш о мени. А сада журим герла ме чека.

Појео сам задње парче шкембића, задигао јаку свога хубертура и размишљајући о свом школском пријатељу пошао на Правни факултет, где сам имао састанак наше стручне криминалистичке групе.

Да, Миле, можда ћемо се срести...

С.

РОМАН
Бранка Ћопића

ПРОЛОМ

Романом „Пролом“ Бранка Ћопића добили смо уз „Песму“ Оскара Давича и „Висине“ Чеде Вуковића још једно значајно дело наше поратне књижевности.

Оквири романа су уски временом и простором: 1941 година у једном делу Босне у Подгрмечу. Дело је дубоко доживљен документ и поред једноставности у којој каткада блесне топлина песника, истовремено је још један хуманистички протест, сведочанство, о недавном историском пролому који се одиграо.

Роман је компонован као циклус поглавља у којима је рељефно дат низ личности, живих, уздигнутих до типичности са дубоким психолошким оправдањима датим у акцији. Често нас понесе, рад спог таног ненаметљивог причања у коме све пулсира од снаге и уверљивости нераздвојне од околине у којој се радња догађа.

Ћопић суверено влада реченицом, инвентивно проналазећи појединости, стварајући атмосферу, репродукујући животан дијалог, оцртавајући психологију кроз речи и гест, као да је сам учесник, као да сам стоји у маси побуњених сељака, мисли њиховим мислима, мрзи њиховом слепом, стихијном мржњом.

Из овога романа бије она нетражена сугестивна једноставност коју имају само зрела уметничка дела. Ниједном писац није упао у црно-бели шаблон, досадно или неуметничко кретање по темама преживеле ратне романтике. Кроз роман се види и осећа не само племенита страна акције за ослобођење, већ и мутна страва, беда, крволоштво и примитивизам који су букнули огњем у тим тренуцима. Кроз такву нас атмосферу колебања, урођених навика покорности према „власти“ и тешке, одлучне освете води писац, дајући нам да осетимо како се иза тога крију сирови, али поштени у основи племенити људи.

У неколико речи садржај је следећи:

По слому старе Југославије у села су се вратили обвезници разочарани и тужни због брзе пропасти крај онолике снаге и оружја. Почела је владавина НДХ. По селима усташе сакупљају скривено оружје, одводе понеке, од раније, сумњиве људе у варошицу којој гравитира цела Подгорина и убијају их. Сви су знаци да се нешто тешко непојамно спрема изненада. Усташе купе сељаке позване на кулук, одводе на понор изнад варошице и у маси убијају. Спасли су се само тројица и кроз њих аутор даје три различита типа од којих сваки посебично претставља део сељака. Тодор Вокан, диваљ и мрк момак од малена навикнут на опрезу према људима од којих га само невоље сналазе после случајног спаса одлази у крајност условљену карактером: одмеће се сам у шуму са пушком озлојеђен на све и свакога „држава?! људи, пси!... сиктао је момак тргајући реченице, изражавајући се више искривљеним и стегнутим устима и смркнутим погледом... ух, ух нек' ми више жив човек на очи не излази, никоме ја више живом не вјерујем... само овоме и при том пљесну рукама по карабину“.

Доцније он се прелама и ступа међу устанике — партизане, увиђајући бескорисност и немогућност, издвојеност од заједнице у општој борби.

Друга личност, отресити и проницљиви сељак Стојан Кекић, уместо да буде сломљен или избачен на беспуће апатије, страхотама над понором, утврђује се у одлуци и вери да нема ту другог бога, већ пушку у шаке. Али заједно са сељацима, друговима — партизанима.

Трећи Илија Мекушац ваљда на викнуо на послушност и нечију бригу над собом, уверен у свемоћ власти, враћа се поново усташама са покорношћу и бива убијен.

Након масовног убиства на понору сељаци увиђају да се једино оружјем могу спасти од истребљења. Устанак избија спонтано, као талас рушећи и разбијајући све пред собом што је „турско и хрватско“.

Краткотрајна стихија не успева да заузме варош и бива одбачена натраг у брда.

У маси упорно раде, комуниста студент Урош, поштени официр Радетић, трезвени Кекић и други, трудећи се да је обуздају и њене снаге каналишу од бесмисленог националистичког истребљења ка свесној борби противу фашизма уопште, што им и успева, организацијом одреда.

Стање инертне масе сељака Срба у чијим мозговима и поред дубоко уврежене навике покорности према држави израста сурово решење да поубија, сагори све што није српско, Ћопић мајсторски даје кроз прве тренутке буне. Мржња, слепа, биолошка потстакнута покољима и спремљена дуготрајним роварењем власти и цркве, нараста до апсурда, постаје основни и једини покретач ослободилачке акције.

Однос узрока и последице, шовинизма и покоља постаје јасан сам по себи. Болесна перверзија и чудовишна крволочност усташа оцртана кроз ликове Харбаша, Томана и Шкуре коцкара, изгубљених људи на какве се у ствари и ослања НДХ.

Покољ натпоручника Капетановића, усташе емигранта и сцене на понору мада дате без примеса натурализма делују језиво и објашњавају карактер владавине тзв. независне државе.

Насупрот, Урош Радекић, Бојан Љусина, Гојко Ђупрудија само су личности из народа. Њихови поступци нам се чине природни, јер их је заиста проузроковао људски менталитет и поштење.

Издајица четник Тривун спада по снази међу најубедљивије личности. Градација од борца против усташе до њихових савезника је опет неминовна, јер води преко борбе против партизана, мада је сарадња српског и хрватског шовинизма по себи апсурд. На крају из целог дела осећа се да је овај роман само увод у целовитији захват Народно-ослободилачке борбе, а писац способности Ћопића има довољно снаге за тај задатак.

Драгољуб А. КАВРАН

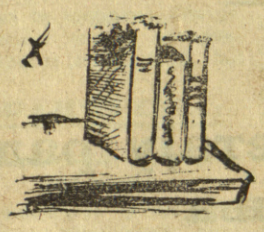

СРЕТЕН МИЛОСАВЉЕВИЋ: Скица

ДВА САСТАНКА ЛИТЕРАРНОГ КЛУБА ГРУПЕ КЊИЖЕВНОСТИ

ВЕЧЕ ПРОЗЕ...

Састанак је у првом делу решавао организациона питања и проблеме будућег рада клуба. За новог претседника предложен је Ждрале Радован, а за члана управе Петар Цацић, Тошић Станиша и Симић Светислав. Може се приметити да су чланови клуба били прилично индиферентни према предлозима и избору нове управе, што је вероватно због мишљења да је то неопходна формалност. Ако се избор нове управе литерарног клуба третира као формалност, онда се не може схватити да је чланство индиферентно и онда кад се дискутује о будућем раду клуба. В. Филиповић је предложио да се до краја године одрже најмање три књижевна вечера по фабрикама, а Вукас Милан је дао интересантан предлог да се одржи дискусиони састанак о новим романима Добрице Ћосића, Оскара Давича и Бранка Ћопића. Затим да се одржи дискусија о Дису и комеморативно вече Јовану Поповићу на дан годишњице његове смрти. Ови предлози такође нису коментарисани.

После „дискусије“ на којој се мало дискутовало почело је књижевно вече. Први је Васин Милош читао своје почетничко произведеније названо „Бакинина прича“, или „Бачка идила“ које потсећа на прозу ученика нижих разреда гимназије. Васин Милош је показао много труда, док је записао надугачко и нашироко свој текст, али са друге стране он је показао отсуство сваке критичности према тексту који чита као литературу. Један дискутант је констатовао да је приповетка до те мере „наивна да о њој не вреди ни говорити“, док је други рекао да то није опште никаква приповетка, него „неуспео рад“.

Бранко Прњат је прочитао своју приповетку из малограђанског приморског живота. Он је показао да има доста искуства да материју изложи литерарно. Са неколико добро уочљивих и приповедачки изражених детаља у дијалогу он успева да створи лик у чије постојање верујемо. У његовој приповеци ликови нису описани, него су доведени у међусобни контакт, у ситуацију у којој се понашају и у којој говоре износећи пред нас своја осећања, психологију и карактер.

Вук Филиповић је наступио са недавно објављеном (у „Младој култури“) приповетком „Усамљеник“. Материја је овде изложена наративно гарнирана са многобројним поређењима и фигурама које иду до те мере да постају саме себи сврха, разводњавајући остале литерарне квалитете приповетке.

Приповетка је одговарала укусу великог дела публике која је своје одушевљење изражавала аплаузом. У дискусији је Миодраг Булатовић констатовао да се у „Усамљенику“ осећају извесне стилске и садржајне реминисценције на Гриноу прозу па је додао: „То није плагијат, а у једну руку и јесте“.

Д. Давидов

...И ПОЕЗИЈЕ

Ове вечери публика је стављена пред дилему: Вече поезије или Утисци о Грчкој. Занимљиво и једно и друго. Можда ово друго још занимљивије. Јер људи воле да чују нешто аутентично о иностранству, о земљама које ће у догледано вријеме и они посјетити, са исто толико љубави према свему што ће на путу дозрети у корисно искуство. Па ипак, већи дио публике опредијелио се за поезију. То је сигурно највеће признање ауторима за напоре које улажу да би створили оно што тако неспокојно расте у њиховим жељама.

Шест људи су лагано прошли испред нашег погледа, поклањајући нам мање или више вјешто, дио свога сазнања. Шест људи, који нијесу примили за зло оно шапутање парова и дјевојачка плетива (дивног ли „васпитања“!), чија је намјена да убију досаду свога постојања. Они су читали стрпљиво, с мање или више смисла да своје стихове рецитовањем дотјерају.

Људи су помало скептични према непознатима и недовољно познатима, а та скепса се код извјесних шири и на позната и квалитетом својих дјела освједочена имена. Истина, охрабрујуће дјелује сазнање да публика, бар ова осредња (као што су студенти књижевности), све више тражи освјежења, које најчешће сријеће у модерној лирици и у трагању за модерним. Но, и она псеудоромантичарска, лажна и преживјела, по зерска, има своју публику, срећом малобројну, али је ипак има (мање код нас, а у довољној мјери, рецимо, на Шумарском факултету у Земуну).

Тешко је рећи: ко је од тих шест људи био најквалитетније заступљен. Јер сви се скоро појављују као нови, бар на дискусионим вечерима. Изузетак је био само Жарко Ђуровић, чија је поезија о рату и из рата, како је и оскудна критика запазила (Мандић, Стојановић), у овом часу добила свој пунији психолошки смисао, и оправдано отскочила од других по квалитету мисли и емоција. Јест да је трчање да се поштопото нађе нова и оригинална рима на неким мјестима донијело више штете но користи, али су зато његове пјесме убједљив доказ да он ствара поезију, а не само стихове.

А ко неће признати и естетску и етичку вриједност ових стихова:

„...И сада ћутимо,
а то је само зато
што смо пред раскрсницом
и треба нешто лепо да се каже“

Њихов аутор, Првољуб Пејатовић — Буцко, оставио би најлијепши и најтрајнији утисак ове вечери да је поред ове пјесме („Пред раскрсницом“, Млада култура бр. 4) читао само још „Зашто“ и „Две неме обале“. Течни и искрени стихови, рођени у тишини сазнања, без позе, остали би непомућени, остали би као најљепша награда за два утрошена сата.

Намјера Владимира Станковића да кроз неколико пјесама (старијег и новијег датума) претстави свој „развојни пут“, није имала много оправдања, јер се иначе не би појавили аутором давно превазиђени стихови „Стида“ и „Сусрета“ — поред оних модернијих и далеко значајнијих у „Песми једног двадесетогодишњака“:

„Нигде заувек не стани.
— — — — — — — — — — —
Треба будити непробуђене
Таласања.
А таласања
Без ширина нема“.

У својој основи најоригиналнија (у већем дијелу), иако не и најмодернија, била је ове вечери поезија Ивана Цековића. Пјесме „Поноћ Београда“ и лирски топли пејзаж „Кристали“ (небо је улицама посијало пахуље и тако „Прсти су пуни трофеја“) више су него корак пред програмским (иако не и паролашким) пјесмама „Запис о домовини“ и „Сунцу у сусрет“. Када би своје стихове растеретио сувишних епитета, који су каткад и сиђеди од употребе, Цековић би нам се претставио као много озбиљнији литерат.

Јован Петровић и Ристановић Александар читали су поезију, која по форми (и не само по форми) заостаје иза горе поменутих. Петровићеви „Лошињски сутони“ чудно су залутале сентименталне „асоцијације“ на једну покислу љубав. Десета пјесма овога циклуса чини квалитетни изузетак, мада и у њој има туђих примјеса (дучићевски: „не плачи, лепа жено...“).

Од Ристановићевих пјесама истиче се „Шумадија“, која, и поред пјесникова заноса личи на Шумадију.

Прочитано је више од тридесет пјесама, а да се из публике није јавило више од два, већ поменута дискутанта. Лијек против ћутања ове врсте тешко се налази. Организатори овом приликом нијесу били у могућности да умноже радове који ће бити читани, па је и то, свакако, утицало на развој дискусије.

На крају, треба забиљежити констатацију претсједавајућег Ждрала, да колегинице упорно ћуте, а многе од њих јавно или тајно пишу.

Зашто се, ето, не би организовало и једно књижевно вече гдје би своје радове читале искључиво дјевојке?

Сретен Перовић

СРЕТЕН МИЛОСАВЉЕВИЋ: Скица

Дискусија „О крсној слави“ у пуном јеку

На састанку прошлог четвртка дискусија се кретала углавном у оквиру проблематике коју је поставио реферат Петра Влаховића на ранијем састанку. Друг Илија Станојчић, асистент Филозофске катедре први је узео реч и говорио поводом мишљења која се често могу сусрести да је слава као верски народни обичај српско национално обележје. Он је широко образложио своју тврдњу да вера не може да буде национално обележје. Нација се јавља тек с појавом капиталистичких друштвених односа, а вера је неупоредиво старијег порекла. Јединство вере као једна од одредаба нације одбачена је још од буржоаских теоретичара. Касније је један дискутант занемарујући чињенице које су изнесене још у реферату са прошлог састанка иступио с тезом да је слава постала битно обележје српског народа као нације. На питање које му је у дискусији постављено — да ли он сматра да ће онда када се буде престало славити нестати српске нације — он није одговорио.

Шири етнолошки материјал о обичају славе изнео је у својој дискусији професор Мирко Барјактаревић. По питању порекла овог обичаја он је указао на извесне чињенице које иду у прилог тези да слава стоји у вези с култом мртвих и манизмом: кољиво, вино, колач, свећа, као саставни делови славе, јављају се и о божићу и о задушницама. Што се тиче дефинитивног формирања овог обичаја није за одбацивање претпоставка да се оно одиграло у време турског притиска, но његови елементи су несумњиво старији Професор Барјактаревић сматра да слава није само религиозни него и друштвени обичај, али обичај који су попови знали да искористе. Познати су случајеви како су попови напр. хранили свиње деловима колача који су им припали са славских обреда у парохији.

Један студент филозофије критиковао је извесне тврдње са претходне дискусије и образложио зашто се против обичаја славе данас треба борити. За обичај који се и данас широко одржава, нарочито код српских сељака, било би једно страно и клеветнички тврдити да је гнездо за скупљање реакционара и псовање наше стварности. Такође је недовољан аргумент да славу треба одбацити као религиозни обичај. Смешно би било рећи да недељу нећемо да празнујемо због тога што су хришћани мислили да је бог после шест дана стварања света у недељу скрстио руке па сео да се одмара. У слави има елемената који су врло земаљски, па и позитивни и они су јој омогућили да се до данас одржи. Комунисти не иду за тим да се гостопримство и свако светковање угуше, него за тим да ови изгубе своју религиозну, егоистичку па и неморалну љуску. Ради се о томе да гостопримство и весеље људи добију свој земаљски људски смисао уместо егоистичког слављења „да ми помогне светац и слава божја“. Као што су у време св. Саве постајале застареле друштвене оргије у црквеним двориштима, па их је овај забранио дозвољавајући само славе по породицама, тако је и данас у време широке друштвене производње када сваки изостанак из фабрике или са задружног посла због „породичног празника“ постао застарео и скрнављење највише људске светиње — производње за унапређење материјалног благостања.

Друг Давидов је допуњавајући своју тезу с прошле дискусије о пореклу славе подвукао неоригиналност хришћанске религије која је у своју теорију апсорбовала разне утицаје па се тако може узети да је крсна слава дошла из паганства само као идеја, а да је у хришћанству добила нову садржајну форму. Славе су посвећене историским или легендарним личностима хришћанства.

Друг Ђукин и друг Макавејев су говорећи о религиозним осећањима и различитим мотивима за слављење истакли потребу стратегије и тактике у антирелигиозној пропаганди. Потребно је прићи озбиљнијем студирању како се психолошки схватају религиозни обичаји код различитих слојева.

ДИСКУСИЈА СЕ НАСТАВЉА ИДУЋЕГ ЧЕТВРТКА У СВЕЧАНОЈ САЛИ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У 20 ЧАСОВА.

САЊАО САМ...

Сањао сам
да се у нашој долини
расцветао месец.

Цветови су личили на
бритвице
плавокосих чобана.
Звезде су биле капљице меда
а река — саће.

Сањао сам
да се у нашој долини
расцветао месец.

А ујутру... очи су ми биле
тамне
од самоће.

РАЗЛИКА

Преци су ишли у подераним
зобунима
за Бога.
Очеви су покошени туђинским плотунима
за друге.
Ми смо отели сунце
за нас.

Томислав КЕТИГ

Критика не сме да остане нема

У претпрошлом броју нашега листа у рубрици „Наша прича“ објављен је књижевни прилог Косте Димитријевића, студента права прве године: „Виолина је остала нема“.

Неоспорно је да својим несумњивим квалитетима она побуђује пажњу читалаца и поготову стога ни другарска критика и јавно мишљење не сме да се о њу оглуше.

Ако се (у читавом низу литерарних остварења младих — која се могу читати на ступцима листова) она не издваја, не надвишује много донекле афирмиране потписнике, а оно ни у ком случају не стоји испод њих, већ једино напоредо. То не значи да је стандардна, већ има своју физиономију што служи на част и делује као потстрек аутору.

Текст, импресиониран својом искреношћу, хуманом топлином и уметничком снагом далеко потсећа на новелу „Јанко свирач“ од Х. Сјенкијевића. Пад у меланхолију и сентименталност, сладуњавост и патријархалност, глорификација прошлости и традиције вешто је избегнута балансирањем на чврстој жици реализма.

Запажен детаљ мајсторски је низан од самог почетка, обликован у призоре; прича о деди и унуку вешто је надовезана добрим прелазом на приповедање о дечаку и виолини. Ако би се тражила нека опаска, нашла би се једино у нехомогености целине, али могуће је и тако добро писати, те према томе, то не иде на уштрб Кости Димитријевићу.

Нашавши засад израз, лепо се репрезентујући овим радом — који му може отворити врата даљих успеха, тражећи новије теме и усавршавајући облик и језик, стил, композицију... он може ускоро да пожње веће успехе, а то ће свима нама бити и те како драго.

Техничком грешком није назначено испод слике старца да ју је израдио студент Владан Радовановић и то не као илустрацију, већ независно, много пре но што је настала приповетка. То је његова студија „Мој дед“.

Александар Д. МИХАИЛОВИЋ

СНАЖНА ДРАМА МЕЂУ МЛАДИМ ГЛУМЦИМА

„Стаклена менажерија“

Да америчка драма није сапутник америчког филма ми не бисмо знали за унутрашњу слојевитост и проблематику Новог света. Континенту где су поседници и бизнисмени здржали доба које је „прохујало са вихором“ и било увеличано тако названим романом, постоје сурове реалности међу којима су сићушне и несрећне пордице без домаћина једна од највећих. Тим питањем поетски одано и слободно забавио се Тенеси Вилијамс у својој драмској причи, оптужби и апелу „Стаклена менажерија“ Временски садржај ове драмске приче поклапа се са „лаком музиком“ уочи рата кад Чемберлен кокетује са цилиндром, док у Андалузији гину комунероси под охолом најездом фашиста...

Хранитељ је прилично рано напустио домаће огњиште и одлутао на азурне пучине као морнар без циља и воље. Оставио је отреситу жену и дво је деце од којих је кћи Лора била одбачена од живота сопственом сугестијом да је немоћна, јер је носила протезу на нози. „Чинило ми се да је она лупала кадгод сам улазила у разред“ — каже она касније. Не могавши да издржи веселу атмосферу школе, она се повукла у домаћи кутак забављајући се стакленим фигурицама животиња. Претиле су јој трагичне године уседелице. Мајка је покушавала да је унесе у вртлог живота, да је охрабри шармом којим је она владала у младости. Брат Томас је такође у сукобу легенди и стварности. Он пише песме и чезне за стандардом, љубављу и удобношћу, али се сатире на тешком послу и у коцкарским локалима. А кад његов пријатељ из магазина дође на вечеру коју мајка припрема као евентуалну веридбу унесрећене кћери, постане јасно и самој Лори да је тај умиљати младић, кога је некада у школи из прикрајка заволела, далеко од ње верен са другом и заузет за друге. Брат Томас се пропиње у очајању и стежући срце бежи на море које ће га разарати сећањем на уцвељену и срушену сестру...

То је припросто препричана, али живоверно одглумљена и танано оживљена драма на сцени најмлађег колектива Београда. Редитељ Миња Дедић чврстом руком водио је тумаче улога кроз све катакомбе потресне и поетске материје. Укрштену и сложену улогу сина Томаса, који је „себична сањалица“ јер се стално колеба између домаћих невоља и кафанских јазбина, тумачио је у високом, понекад сировом, формату Љубивоје Тадић. Колико мужевног излива у немоћи убогог младића! Колико поезије на тврдим уснама због тврдог хлеба живота! Фигуру младића „који долази у посету“ еластично и продуховљено, местимично размажено (остатак ранијих партија) обрадио је Стојиљковић. Са доследном кондицијом и савладаним околностима мајке Љиљана Крстић је упечатљива и беспрекорна. Татјана Лукјанова је уједначено и танано донела личност несрећне девојке америчког велеграда.

Када саберемо утиске, доћи ћемо до закључка који се лагано намеће већини гледалаца Мукотрпну средину далеких људи нашег доба, млади глумци обрадили су са огромном имагинацијом, избрушеном осећајношћу и уједначеним, али префињеним преливима између лаганих падова завесе.

М. М.

ГОСТОВАЊЕ АКАДЕМСКОГ ПОЗОРИШТА У ШАПЦУ

ДОЂИТЕ НАМ ОПЕТ

Познато је да Шабац има велику позоришну традицију. Ње гово позориште је прославило још 1948 године стогодишњицу; за нашу земљу то је, заиста, редак јубилеј. Због тога није чудо што је о гостовању Академског позоришта са „Децом сунца“ Максима Горког владало прилично интересовање, што су обе претставе (дневна и вечерња) извођене пред дупке пуном салом. Шабац не памти такву гужву за карте, као што је била за претставу Академског позоришта. И не само то, у Шапцу ће се дуго памтити претставе „Деце сунца“. Но, пустимо да нам бар неколико гледалаца кажу о претстави:

Влада Плаовић, редитељ, рекао нам је: „Академско позориште је у сваком погледу далеко превазишло оквире аматерског позоришта. Вредно је, поред Маје Беловић, Босиљке Боци и Антонија Пејића, у првом реду истаћи Мирјану Поповић, која ме је заиста, изненадила својом сјајном глумом. Многе сцене су ванредно уметнички израђене и донесене, а то је, мислим, највећа похвала“.

Доктор Божин био је кратак: „Одушевљен сам“!

Интересантан је бински електричар: „Па ово нису аматери, ово су прави глумци“!

Професор Шимић дошао је чак и у гардеробу: „Сјајно, младићи! Ипак, морам да истак нем да ми се највише свидео Протасов — Живојиновића. Ово је било дивно вече за Шабац... Штета је само што сте дошли на један дан... Али дођите нам опет“.

Да не наводимо друге изјаве одушевљених гледалаца. А било их је много.

С. Т.

АКАДЕМИЈА ЗА ПОЗОРИШНУ УМЕТНОСТ

Долазили су нам Загрепчани...

Од 11 до 16 децембра боравила је у Београду група од тридесет студената Академије за казалишну умјетност из Загреба.

Срдачно дочекани, већ на самој железничкој станици успоставили су присан однос са домаћинима - колегама, будућим младим редитељима и глумцима из нашег главног града са којима ће свакако у току своје каријере интензивно да сарађују. Посетили су нека наша предавања и вежбе; измењана су тако извесна стечена искуства и мишљења, што је било од обостране користи. Најзад организован је у њихову част свечани банкет коме су присуствовали професори Академије, позоришни критичари и управници, глумци и чланови студентске организације. Најзад, приређен је свечан испраћај.

Сазнали смо да код њих студије трају две године, после че га следи стаж — година дана апсолвентског рада, а којима претходе студије на неком сродном факултету, махом Филозофском. Бројно их је седамдесет а они који су дошли заправо је избор најбољих делегата који су се истакли у практичном раду.

Гости су присуствовали генералној проби и премијери „Краља Хенриха IV“ од Виљема Шекспира, коју је режиски поставио као гост Народног позоришта др Бранко Гавела, њихов професор и најистакнутији позоришни уметник Загреба.

У Југословенском драмском позоришту гледали су „Федру“ од Жана Расина, „Путника без пртљага“ од Жана Ануја, а Горки на овој сцени претстављен им је „Јегором Буличовим“ и драмом „На дну“ на којој заправо увелико ради редитељ Мата Милошевић.

Како каже, сви су они фасцинирани интензивним и квалитетним театарским животом у Београду.

То зближење је пожељно и корисно, те од велике важности. У крајњој линији ова посета — која ће свакако бити узвраћена — допринеће томе; биће пре свега повод за дискусије њиховим семинарима и остаће у дугој, драгој успомени.

А. Д. М.

Албума младих уметника

ЉУБОМИР МЛАДЕНОВИЋ:
Поглед из палате Спонзе

ОБАВЕШТЕЊЕ

У недељу 28 о. м. у 19,30 часова Музичка академија приређује концерт за студенте Филозофског факултета у сали палате „Риунионе“ код излаза из биоскопа „Јадран“.

Улаз бесплатан.

Одбор Савеза студената Филозофског факултета

ДЕБАТНИ КЛУБОВИ ТРЕБА ДА БУДУ ЖАРИШТА НАУЧНО-СТРУЧНЕ И ИДЕОЛОШКО-ПОЛИТИЧКЕ БОРБЕ

Секције Удружења Савеза студената на Филозофском факултету, углавном су увеле или уводе као форму свог научно-стручног и идеолошко-политичког рада Дебатне клубове.

Не мислим да дам неку дубљу и свестранију анализу рада, места и улоге ових клубова, већ да кроз неке проблеме рада секције Удружења Савеза студената Педагошке групе изнесем своје мишљење и дам потстрека за дискусију. Сматрам, да се принципијелно не разликује проблематика Дебатних клубова разних група Филозофског факултета, те дозвољавам се би право, да извесни закључци и предлози имају општи карактер.

Секција Удружења Савеза студената педагошке групе до почетка ове школске године није имала Дебатни клуб, већ се научностручни и идеолошко-политички рад углавном обављао кроз научну и филмску групу. У те групе били су укључени сви или скоро сви чланови секције Савеза студената, сем оних, који су радили по другим стручним секцијама и другим облицима рада у оквиру Факултета или Универзитета. Констатујући незадовољавајуће резултате рада кроз ове две групе, предложено је и усвојено, да се по угледу на друге секције оснује Дебатни клуб. Изабран је одбор Клуба и постављен план рада. Али поред Дебатног клуба остале су самосталне научна и филмска група, које су такође изабрале одборе и направиле планове рада. Однос између Дебатног клуба и научне и филмске групе је такав, да је сваки члан секције, члан научне или филмске групе, а такође и Дебатног клуба.

Сматрам да је неправилно постављен однос између Клуба и група, а такође није Дебатном клубу дато место које треба да има, као и недовољно одређен садржај и обим рада.

Ако станемо на гледиште, да дебатни клубови треба да буду жаришта научно стручне и идеолошко-политичке борбе, онда их треба сматрати основном организационом формом тога рада и настојати свим средствима да они то буду.

Друг Ђилас у дискусији на Шестом конгресу КПЈ, говорећи о потреби научно-идеолошке борбе каже: „Комунисти, марксисти, напредни људи уопште морају постати активни на културном и идејном фронту, морају писати, држати предавања, откривати и сузбијати сваку реакционарну појаву, али тако што ће истовремено позитивно развијати науку и научно - социјалистичку свијест људи... По својим аргументима, по својој научности, по томе што открива објективне тенденције развитка, материјализам је потенцијално јачи од идеализма. Али он може бити јачи само ако се бори, ако је борбени материјализам и ако је стварно научан“. („Борба“ од 6 новембра 1952 г.).

За извршење задатака на научно - идеолошком пољу, у нашим условима на факултету, основна форма су још једном подвлачим, дебатни клубови, из чега проистиче сва озбиљност и важност њикова. А ово утолико пре, што се морамо „ослободити бирократског шаблона и метода, морамо се борити и то прије свега политичким и идејним аргументима, јер о демократији нема ни говора тамо гдје идејне и политичке аргументе замењују административне мјере.“ (Ђилас, „Борба“ од 6 новембра 1952 г.).

Не желим да придам искључиву важност клубовима и подигнем ту форму рада на научно-идеолошком пољу до универзума, већ претпостављам и друге облике и форме рада, али инсистирам на дебатним клубовима као жаришћима те борбе.

Зато треба и Дебатни клуб у секцији Савеза студената на Педагошкој групи поставити да буде основна форма рада у научностручном и идеолошко-политичком раду. Како?

Проблематика рада Дебатног клуба била би из области актуелних питања педагошких наука (првенствено), а затим филозофска, психолошка, не запостављајући ни актуелну политичку и друштвено економску проблематику. Не ограничити се само на предаваче из редова студената, већ користити и тражити помоћ од наставничког кадра катедре, као и других јавних радника и стручних организација и удружења, као што су: „Савез педагошких друштава ФНРЈ“, „Педагошко друштво НР Србије“ и још многа друга.

Ако Дебатни клуб буде основно жариште научно-идеолошког рада, онда каква је улога и место научне и филмске групе?

Научну и филмску групу не би требало укинути, већ их оставити у оквиру Дебатног клуба као његове уже и специјализоване секције. Чланови ових секција били би они студенти који желе и зато имају наклоности да постављене актуелне и друге проблеме из ових области наука, са више студиозности, дубине, система и плана решавају претпостављајући дужи период рада и могућност специјализације и вероватноће неког научног рада. Ширина ових специјализованих секција је, за сада, непотребна, а изгледа и немогућа, јер Дебатни клуб треба да буде у стању, да апсорбује сву заинтересованост и пажњу студената за стручну и друштвену проблематику. Специјализоване секције ће користити Дебатни клуб као трибину за излагање научних и стручних радова својих чланова. Уколико постоје могућности, требало би оснивати и друге секције у оквиру клуба, као: психолошку, филозофску и друге, али се треба чувати непотребног развлачења у ширину и схватити ове секције као помоћне облике рада унутар Дебатног клуба.

Треба се чувати претераног наглашавања важности садржаја рада, а при томе запостављати тражење одговарајуће форме рада.

„Уколико ће се више развијати социјалистичка демократија код нас, утолико ће више форме постајати важније него што су биле, јер ће оне све адекватније изражавати саму садржину...“ (Ђилас, „Борба“ од 6 новембра 1952 године).

Дебатни клубови треба да помогну развијању научно-стручне мисли у толико пре, што на неким катедрама изгледа да се то не жели, те би Дебатни клуб попуњавао ту празнину и вршио критику антинаучних и антисоцијалистичких схватања.

Дебатни клубови као најприклад нија форма научно-стручне и идеолошко-политичке борбе Удружења и секција Савеза студената Филозофског факултета, показали су позитивне резултате, мада то искуство није још увек толико, да би се могло уопштити, али да већ сада можемо са довољном сигурношћу прихватити Дебатне клубове и настојати свом енергијом и упорношћу, да они стварно буду жаришта научно-стручне и идеолошко-политичке борбе.

„Није нам потребан материјализам који није јачи и који се не развија у отвореној борби, него се ослања на административне мјере, јер то и није материјализам него бирократски монополизам“. (Ђилас, „Борба“ од 6 новембра 1952 године).

Драган АРАНЂЕЛОВИЋ

СРЕТЕН МИЛОСАВЉЕВИЋ
Дете

Књижевни клуб МВШ у овој години

Две успешне посећене и садржајне књижевне вечери, одржане током прошле школске године, сведочанство су великог броја даровитих снага на факултетима МВШ-а. У преобилном програму Клуба за следећи семестар предвиђене су књижевне вечери чланова и гостију, младих писаца са осталих факултета и листова.

Недавно је у просторијама друштвеног клуба одржан књижевни састанак на коме је своје радове читао Томислав Кетит. Запажене су и поздрављене његове песме „Сањао сам“ и „Новембар“. Дискусија је покренула и захватила множину питања. Говорило се о развојним проблемима почетника, о односу песничког дела и читаоца, о модерном начину изражавања итд.

Прошле среде гостовали су уредници књижевног месечника „Записи“. Они су говорили о побудама и проблемима свог листа и прочитали неколико књижевних радова припремљених за објављивање. Дискусија је отворено, ма да не солидарно, пребацила „Записима“ њихово идеолошко непоуздање. Приповетка која је прочитана поделила је и узбуркала мишљења. У свом покушају млади писац је развезивао мистичне снопове поратног живота и његове болесне ликове. Међутим, он није осетио и поставио напредну и смиону противтежњу могућим кољугама, очајницима и дефетистима.

Прочитани стихови претстављали су заостале трагове Драинчеве, бордељске и кафанске згађености, а уредник Поповић није се клонио да изјави да је Драинчева појава од историске улоге и вредности. Иако су извесни слушаоци били обузети и одушевљени приповетком, а равнодушни и толерантни према стиховима, могло би се рећи да се „Записи“ нису претставили са својим најзрелијим квалитетима.

На следећим састанцима очекује се гостовање Оскара Давича, Славка Вукосављевића и осталих угледних и вољених књижевника.

М. М.

После једног смеха

Десило се то, пре неког времена, на проби „Монсерата“ од Роблеса у Академском позоришту. У једној врло напетој ситуацији, у којој борба за живот шесторице талаца долази до кулминације, један од талаца — мајка, пошто је виновник тог злочина одбио да даље чека на извршење стрељања, узвикује: „Како сте груби, ви, мушкарци!“

Један колега и ја сматрали смо да би из текста требало брисати реч „мушкарци“, пошто би то, по нашем мишљењу, унело извесну неозбиљност у тако напетој и трагичној сцени. Остали, углавном, су били против ове измене. Но, редитељ је то усвојио, констатујући: „Да то, заиста, звучи мирјамовски...“ И реч је брисана. Међутим, реакција једног великог дела публике, за време приказивања филма „Један дан живота“, потсетила ме је на наш случај у Академском позоришту. На моје велико задовољство дошло је, управо до оне реакције, коју сам ја предвиђао

За време игре мајке и пуковника, кад је неко из одушевљене масе њихових сугрђана, викнуо: „Живела мајка Хуанита која рађа праве мушкарце! (У филму је то јасно: мислило се на хероје), један део публике добио је на оно „праве мушкарце“ неке асоцијације... и смејао се (?!).

Филм сам гледао на претстави за студенте! Елитна публика!

Није то усамљен случај. Таквих примера има много. Ја сам само навео оне који су ми, ту, на дохвату и у скором сећању.

Да анализирамо од куда то долази? Далеко би нас одвело. Несрећа је само што је то забрињавајућа чињеница.

Закључак се намеће: требало би васпитати уметнички укус публике, а то није лака ствар. То је процес. Но, та констатација није ни мало охрабрујућа. Треба се латити посла: увлачити публику у тај процес. Али како? О томе би нарочито могли да размисле разноразни продавци културе на мало. (Не говоримо о њиховом уметничком укусу!) Једном приликом Марко Челебоновић је, отприлике, рекао: „Ми се не поводимо за публиком, већ тежимо да код ње изградимо уметнички укус“. О томе, чак и неке институције, Хумористичко позориште на пример, мало воде рачуна, а камоли многобројни „родитељи“, који су, сада баш, у највећем послу, спремајући „веселе“ програме за Нову годину.

С. Т.

Спортски живот

ПЛАНИНАРСКО СМУЧАРСКИ ДОМ СТУДЕНАТА МЕДИЦИНЕ НА КОПАОНИКУ

Рана зима није изненадила планинаре - смучаре чланове Друштва „Јастребац" на МВШ. Још летос се дискутовало како и на који начин обезбедити пријатан одмор у току зиме. Донесен је закључак да се оспособи и догради дом на Копаонику. Одбор ССЈ на МВШ дао је пуну материјалну помоћ. Дом се налази на висини од 1750 м. под самим врхом Караманом окружен дивним теренима за смучање почев од благих падина за почетнике па све до стазе за слалом и велеслалом. Управа друштва разрадила је и план течајева за смучаре. У план улази смучање, зимско планинарење као и елементи ванармиског васпитања. Ове десетодневне и петнаестодневне течајеве водиће истакнути планинари - смучари студенти, као и официри ЈНА. Прва група од двадесет и пет студената, колики је капацитет дома, полази већ 25 овог месеца, а последња 1 марта. Одбор ССЈ учинио је све да цене пансиону буду приступачне свим студентима, а износиће 170 дин. дневно. Здравствено - потпорно удружење је такође са своје стране помогло како би се дом на време оспособио и да би што лепше и пријатније дочекао своје прве госте. Ово је први планинарско-смучарски дом у Југославији који је саграђен средствима и залагањем самих студената. Постојање оваквог дома од велике је користи за студенте, јер им омогућује да уз несразмерно повољније услове проведу десет до петнаест дана на свежем

ваздуху и планинском сунцу. Примером ПД „Јастребац" могла би да пођу и остала планинарска друштва на факултетима. У договору са Здравствено-потпорним удружењем МВШ управа друштва је решила да дом у току лета и пролећа послужи као опоравилиште свим студентима.

Љубинко Дикић
апс. Медицинског факултета

Студенти из Граца у посети ДИФ-у

Три дана боравила је у Београду група од 13 студената из Граца. За то време они су посетили Дужавни институт за фискултуру и измењали искуства са студентима и наставницима ДИФ-а. Ова група студената је дошла као делегација Више фискултурне школе из Граца. Ова школа није самостална, као на пример наш ДИФ, него се налази у саставу Филозофског факултета. У току студија студенти овог отсека имају поред својих стручних предмета и један заједнички предмет за цео Филозофски факултет. Школовање траје три године.

Овакве екскурзије студената из Граца су врло честе. Њихови студенти посећују и друге земље, па су ове године дошли и у Југославију. Поједини студенти одлазе у иностранство на специјализацију. Наши студенти ДИФ-а су врло пријатно дочекали своје госте који су долазили на њихове часове, демонстрације и посматрали елементе из технике обављања појединих спортских дисциплина. У току екскурзије одржано је заједничко другарско вече, а гости су допунили библиотеку ДИФ-а са 200 нових књига.

Шах

ПОСЛЕ ОСМОГ ШАМПИОНАТА ФНРЈ

МОРАЛНИ ПОБЕДНИК

Андрија Фудерер, студент технике, заузео је друго место

Имао је седам година када су о њему новине доносиле репортаже и слике као о „вундеркинду". Андрија Фудерер је као дете био таленат за шах, математику и клавир. Пре две године уписао се на хемиски отсек Техничког факултета у Загребу. Шаховски стручњаци, видећи у њему велики таленат, наговарали су га да напусти студије и да се посвети само шаху. „Мали" се није дао наговорити, него је говорио: „Ја никада нећу постати светски првак у шаху, а ни светско чудо на клавиру. Међутим, могу да постанем добар инжењер хемије. То ће ми бити хлеб, а клавир и шах лична разонода и уживање". И Фудерер озбиљно студира хемију и полаже испите.

Велемајстор Богољубов је рекао ове године: „Фудерера сматрам већ данас најјачим југословенским играчем. То је велики таленат, један од највећих у Европи". „Мали" је то доказао у низу партија (на Бледу је победио Најдорфа и Тартаковера). Игра оштро и комбинаторно, не плаши се пораза ни ремија. Симпатичан је младић и разговорљив, веселе нарави, а занима се за све. Говори перфектно немачки и мађарски, а добро зна и енглески. Мало их зна да се студент Фудерер издржава од онога што добије за награде на турнирима, од инструкција и дневница за време гостовања. Није хвалисав и објективан је према партнерима. Због свега тога је популаран међу пријатељима.

Андрија Фудерер се појављује на турнирима 1946 у својој 15-ој години. 1948 постаје мајсторски кандидат, а следеће године мајстор освојивши прво место у полуфиналу првенства државе. Исте године у финалу дели 4—7 место, а 1951 је 2—3 на првенству Југославије. На многим турнирима је при врху табеле (први на првенству Хрватске 1951, други на мешовитом турниру у Марибору 1950, други и трећи на међународном турниру у Београду, 3—4 место у Дортмунду, четврти на међународном турниру на Бледу). Успешно је играо на Олимпијади у Хелсинкију. 17 пута је наступао за нашу репрезентацију, а само два пута изгубио.

Многобројни његови пријатељи и студенти веселе се овом новом његовом успеху. (Према „Студентском листу" — Загреб).

З. К.

Шах секција Природно-математичког факултета

И Природно - математички факултет основао је своју шаховску секцију за коју је добио и привремене просторије. Чланови управе спровели су појединачно такмичење по групама као и првенство целог факултета. Почетком новембра отпочела су такмичења у којима је узело учешћа 117 студената. Иако је овај број још увек мали, он у поређењу са прошлом годином претставља известан напредак. Двадесет учесника подељени у две групе такмиче се у полуфиналним турнирима првенства факултета. За финале је предвиђено дванаест учесника, од којих ће се осморица квалификовати из полуфинала, док ће првокатегорници Васиљевић, Петровић, Брадваревић и Јефтић директно ући. Финални турнир играће се и са шаховским часовницима.

П. Петровић

СТОНИ ТЕНИС

Јован Цветковић првак Правног факултета

На првенству Правног факултета у стоном тенису учествовало је 24 студената који су били подељени у шест група. 15 децембра, после узбудљивих борби, финале такмичења је дало шест најбољих појединаца за ову годину. Прво место и првенство Правног факултета освојио је Јован Цветковић студент треће године, друго место Миша Настић са треће године, а затим следе: Стефановић, Ђурђевић, Ерић и Гајковић. Екипа најбољих стонотенисера Правног факултета припрема се сада за првенство Универзитета у стоном тенису.

М. Настић
студент права

ИЗЛОЖБА ФОТО КЛУБА ДОМА ВОЈНИХ СТУДЕНАТА

Скоро основани Фото клуб Дома војних студената, који је прерастао из фото секције клуба ТВШ, отворио је у част Дана Армије своју прву изложбу уметничке и репортерске фотографије. Овај успех младога клуба наишао је на живо интересовање међу становницима студентског дома војних студената који се налази недалеко Цветкове механе.

Занимљивости из СПОРТА

Највећи резултат на утакмици између БСК-а и „Југославије" постигнут је 1923 године. Победио је БСК са 9:1. Међутим, већ после неколико недеља „Југославија" се реванширала, победивши свога ривала са истим резултатом 9:1.

*

Традиционалне су утакмице у футбалу између репрезентације Континента и Енглеске. Године 1938, одиграна је последња таква утакмица пред рат. Победили су Енглези са 3:0. Тим Европе изгледао је овако: ОЛИВИЕРИ — ФОНИ, РАВА (Италија) — КУПФЕР (Нем), АНДРЕОЛИ (Ит.), КИЦИНГЕР (Немачка) — АСТОН (Франц.), БРЕМ (Белг.), ПИОЛА (Ит.), ЖЕНГЕЛЕР (Мађ.), БРУСТАД (Норвешка).

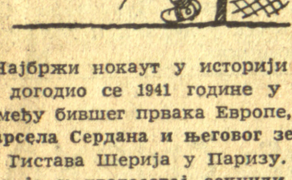

Најбржи нокаут у историји бокса догодио се 1941 године у мечу између бившег првака Европе, пок. Марсела Сердана и његовог земљака Гистава Шерија у Паризу. Сердан је у двадесетој секунди нокаутирао противника.

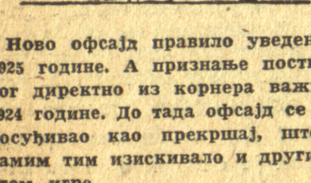

Ново офсајд правило уведено је 1925 године. А признање постигнутог директно из корнера важи од 1924 године. До тада офсајд се није досуђивао као прекршај, што је самим тим изискивало и други систем игре.

*

Соња Хени, чувена норвешка клизачица и филмска глумица, десет пута је узастопце освајала првенство света у уметничком клизању од 1927—1936 године, када је прешла у професионалце. Швеђанин Улрих Сахов је такође десет пута био светски рекордер, али са прекидом од једне године: 1901 до 1905 и од 1907—1911 год.

*

Бициклисклистичко првенство света почело је да се одржава од 1927 год. у разним европским земљама. Прваци, до пред сам рат били су: 1927 год. у Келну — Бинда (Италија); 1928 год. у Цириху, Ренс (Белгија); 1930 год. у Лијежу — Бинда (Италија); 1931 год. у Копенхагену — Гвира (Италија); 1932 год. у Риму — Бинда; 1933 год. у Паризу, Спеше (Француска); 1934 год. у Лајпцигу — Каерс (Белгија); 1935 год. у Брислу — Аертос (Белгија); 1936 год. у Цириху — Мањ (Француска); 1937 год. у Копенхагену; 1938 год. у Амстердаму 1939 год. у Милану је првенство било започето али због избијања рата одмах прекинуто.

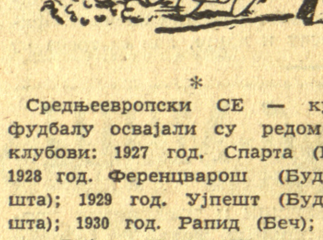

*

Средњеевропски СЕ — куп у фудбалу освајали су редом ови клубови: 1927 год. Спарта (Праг); 1928 год. Ференцварош (Будимпешта); 1929 год. Ујпешт (Будимпешта); 1930 год. Рапид (Беч); 1931 год. Вијена (Беч); 1932 год. Болоња (Болоња); 1935 год. Спарта (Праг); 1936 год. Аустрија (Беч); 1937 год. Ференцварош; 1938 год. Славија (Праг); 1939 год. Ујпешт (Будимпешта).

*

Бечки „Вундер тим", уствари репрезентација Аустрије, био је на своме врхунцу 1931—32 када је однео сензационалну победу у Бечу над Шкотском од 5:0, победио Немачку са 6:0, у Лондону после изврсне игре несретно изгубио са 3:4. Тадашњи „Вундертим" је био састављен:

*

Хиден, (Плацер) — Рајнер, (Јанда), Сеста — Браун, Мок, (Синстик), Валтер Науш — Цишек, (Гал) Гливајдл, Синделер, Веселик, (Шал), Фогл.

Маратонски победник на првој Олимпијади 1896 год. у Атини био је Грк Спиридон Луис из Амаријуса на Криту. Умро је 1940 год. у својој 70-ој години живота.

први...

...пут су се састале две репрезентације Европе, ради избора за репрезентацију Континента. Сусрет је одржан 20 априла 1937 године у Амстердаму. Средњеевропски тим победио је Западноевропску репрезентацију са 3:1.

СЕ — ТИМ: Оливијери (Итал.) — Сеста, Шмаус (Аустр.) — Серантини, Андреоло (Итал.), Лазар (Мађ.) — Шаш, Меаца, Пиола (Итал.), Шароши (Мађ.), Нејedли (Чехосл.).

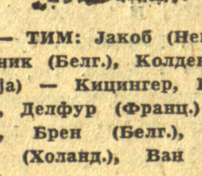

ЗЕ — ТИМ: Јакоб (Нем.), — Павиредник (Белг.), Колденхове (Холандија) — Кицингер, Голдбрунер (Нем.), Делфур (Франц.) — Ленер (Нем.), Брен (Белг.), Бакхјуас, Смит (Холанд.), Ван де Ејнде (Белг.).

*

...светски рекорд у пливању на 100 метара постигао је Мађар Золтан Хајмој, 3 децембра 1905 год. у Бечу на пливалишту дужине 33,33 м. са резултатом 1:05,2. Рекорд је признат тек три године касније од стране ФИНЕ — Међународног аматерског пливачког савеза, основаног тек 1908 год. у Лондону.

*

...пут је у Београду одржана бициклистичка трка 1896 на прузи Београд—Топчидер—Београд (14 км.). Победио је Света Савић, најбољи српски бициклиста у оно време. Време 25:3,2 мин. Прва друмска трка одржана је на прузи Београд—Смедерево—Београд 1897 г. Победио је Ђорђе Попара са временом 5:13,22 часова. Он је и донео први бицикл у Србију.

*

...пут се смучање појавило као спорт у Норвешкој још у 18 веку. Прво такмичење је одржано у Христијанији (Осло), а прва војничка смучарска трка 1774. Од 1792 г. одржавају се у Норвешкој стална смучарска такмичења.

*

...европски тркач који је прешао 100 м. за 10,3 сек. био је Немац Кобен, који је још 1925 год. постигао тај резултат. Ово време није било признато као рекорд јер је такмичар имао ветар у леђа. Тек 1932 год. успело је немачком спринтеру Јокату да постигне правилно 10,3 и рекорд је признат.

*

...тенис клуб у Србији основан је 1903 када и први фудбалски клубови, али не као самосталан клуб, већ као секција Првог српског велосипедског друштва.

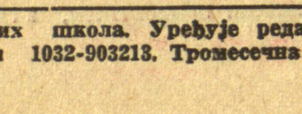

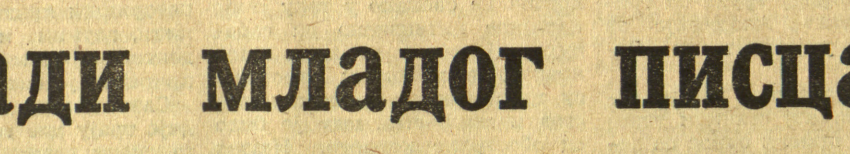

Јади младог писца

Баш су страшни ови људи!

Нико нема интереса за нас, младе списатеље. Као да се сви велики писци одмах рађају.

Колико мука док нешто напишеш! А онда си тек пред проблемом: кога да нађеш да то чује.

Нушић је написао десет заповести за драмске писце, а много би било боље да је саставио заповести за публику... Ех, да сам ја законодавац?... Ја бих издао строга наређења, по којима би сваки грађанин био обавезан да слуша и да дâ суд о сваком делу сваког младог писца... Али шта ћете кад нисам...

Ето, ја сам покушао све. Најпре сам читао своја дела рођацима, али они ме нису разумели. Сви су се сложили: „Престани да пишеш". А мој таленат?

Реших да окушам срећу код својих колега, студената... Да видите, почетак није био лош. Истина било је неких који су се слагали са мојим рођацима (шта ћете свуда има завидљиваца), али било је и таквих, који су ми рекли да имам „дунста" за писање... Ту сам погрешио. Место да те људе више ценим и да им с времена на време доносим по неку ствар, ја сам их просто бомбардовао... Најзад, су и они почели да ме избегавају.

Али нисам клонуо духом. Чекао сам згодну прилику. И срећом, нисам морао дуго да чекам. Организоваше другарско веч... а другарско вече као и свако друго... досадно. Помислих: „Сад је дошао тренутак". Маших се за џеп:

— Мангупи, мало разоноде. Прочитаћу вам моју козерију.

— Спасавај се ко може! — убаци један неозбиљан тип.

Да је атомска бомба пала неко би бар остао, овако нико, сем мене и једног симпатичног црномањастог младића. Изненадих се.

— Знате, колега, и ја пишем, рече он. Ви ћете читати мени своје ствари, а ја вама моје. Пристајете ли?

— Пристајем, радосно прихватих ја.

И тако најзад нађох правог човека.

*

Ах, то је било златно доба нашег списатељског живота. Ноћу смо писали, дању смо један другом читали, читали...

И како смо један другог разумели! То је за причу. Несрећа је што се раније нисмо срели.

Ко зна шта би све ми дали светској књижевности да нас војни отсек није раздвојио. Мој колега је покушао све, чак и „књига талената" није помогла...

Ево, већ два месеца како је он отишао, а ја лутам — тражим новог компањона. Али, мало је таквих.

Најзад, реших нема друге, него да чекам колегу док се врати из војске. Већ сам се помирио са судбином, кад пре неки дан сретох једног старог пријатеља. Као и обично почех му да се јадам. Но, он ме прекину:

— Ја те заиста не разумем? Што не идеш у „Записе"? Они све објављују!

— Причаш глупости.

— Прочитај у седмом броју „Тачно у пола три", од неког Убавића па ћеш видети...

И тако: спасен сам! Живели „Записи"! Идем код њих.

Шане

Укрштене речи

Водоравно: 1. Сугласник; 2. Црно мастило; 3. Прошлогодишњи првак државе у шаху; 4. Варош у Финској, — белгијски сликар, цртач и карикатуриста; 5. Претседник Синдиката Југославије, — најугледнији холандски писац 19 века; 6. Издвајање, одјељеност; 7. Име некадашњег претседника Н. О. Југославије, — аждаја; 8. Група пчела, — име великог математичара и физичара; 9. Врста биљке. 10. Кратица за суперлатив; 11. Хемиски знак за азот.

Усправно: 1. Река у Црној Гори, — послератни бек загребачког „Динама"; 2. Улога, — име словеначког писца (Чаша опојности); 3. Трг, — тржни дан; 4. Млечни производ; 5. Наш најбољи бацач кладива; 6. Познати немачки митраљез, — књижевни оглед, — цртица; 7. Чувени француски глумац и певач (Тино) — најчувенији немачки приповедач (Томас); 8. Врата Ф. К. „Сарајево"; 9. Пре времена.

В. Р.

Издаје Савез студената Београдског универзитета и великих школа. Уређује редакциони колегијум, одговорни уредник Јосип Франић. Уредништво и администрација Београд, Балканска 4 IV: телефон 23-464, чековни рачун 1032-903213. Тромесечна претплата 60 дин. Штампа „Глас" Моше Пијаде 8. Лист излази средом, цена 5 дин.